

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 26.— Cor.
Pe jumătate an 14.— ..
Pe 3 luni . . . 7.— ..
Pe o lună . . . 2,40 ..

Pentru România și strălănitare:

Pe un an . . . 40.— franci

Telefon

pentru oraș și interurban
Nr. 750

REDACTIA
și ADMINISTRATIA
Strada Zrinyi N-rul 1/a

INSERTIUNILE

se primesc la admini-
strație.

Mulțumite publice și Loc
deschis costa șirul 20 fil.

Manuscrisele nu se in-

ROMÂNUL

Visurile imperialismului unguresc.

Arad, 31 Ianuarie.

Cetind articolele prime din ziarul imperialismului maghiar „Budapesti Hirlap”, suntem siliți să exclamăm: E sistem în nebunia asta! Povestea mincinosului, care la urmă își crede însuși gugumăniile, se repetă și la compatrioții noștri. Ilegalitățile comise din partea guvernărilor noștri, ei le primesc ca bază de discuție, și dau înainte cu teoriile, din cari se întruchipează națiunea maghiară unitară.

Profesorul universitar Kmethy Károly Dr. a contribuit mult la formarea opiniei publice maghiare. În lecțiile sale dela catedră e cuprinsă întreagă teoria națiunii unitare. Din aceste lecții s'au adăpat mulți ziaristi și scriitori, cari la rândul lor au „format opinia publică maghiară, în felul cum o vedem astăzi. În un articol recent, Kmethy Dr. spune că „Ungaria a privit cu toată simpatia formarea statului român și față de suveranitatea acestui stat n'a încercat niciodată să afirme drepturile străbune ale coroanei ungare, și nu dorește nici de acum înainte să privească în tânăru regat un vasal (!) al coroanei, care împodobește capul Habsburgilor, dar cere ca regatul român să nu nutrească tendințe utopistice desconsiderând statul ungar”. Spune apoi, că Ungaria e destul de puternică ca să nu se poată face o asemănare între Turcia și Ungaria. „Conștii de puterea și de dreptul nostru, poate ne-ar părea rău, dacă am privi fără teamă eșuarea trata-

tivelor, căci *pactul acesta nici în altfel nu poate fi mai mult decât înlăturarea neînțelegerilor și începutul unui proces de mulcomire.*” Arată apoi, că există legi ce nu se pun în aplicare, deși ele ar fi chemate să apere și mai mult interesele ungurești. De pildă, legea care dispune cu privire la datoria preoților de-a cunoaște bine limba ungurească. Tot așa legea Apponyi, care cere un alt spor decât cel de azi în școalele confesionale. Infruntă și avertizează apoi pe alde Goga, Goldiș, Filipescu și Ionescu și pe „patronul lor” Czernin, să nu creadă că e *slăbiciune liberalismul și răbdarea statului maghiar*, căci păharul răbdării s'a umplut.

Noi o știm aceasta atât de bine! — și știm cum să apreciem articolul învățatului profesor.

Dar în momentele acestea, când dreptatea nu mai poate fi batjocurită, când căldura focului aprins în Balcani a fost simțită și la noi și acordarea drepturilor naționale ale popoarelor e spiritul vremurilor, ziarul imperialismului maghiar toarce mai departe visurile de altă dată, și se gândește la maghiarizarea forțată a acestor plaiuri. În un articol „Națiune și cultură” spune că *fundamentul unității naționale e unitatea culturală*, dar o unitate culturală nici nu se poate închipui câtă vreme limba, care este mijlocul principal întru lățirea culturii și a înțelegerii reciproce, despărțește pe un cetățean de celălalt, și-l înlănțuie la o altă cultură străină de cea maghiară. Aici autorul articolului face o mare greșală când crede, că cultura e legată de pământ. Pe aceste plaiuri este și trebuie să fie cum crede Bud. Hirlap o singură cultură.

Cultura, întocmai ca și prostia, e legată de om iar nu de pământ și odată ce sunt mai multe neamuri, chiar dacă trăiesc pe acelaș pământ, sunt mai multe culturi, căci fiecare neam își are cultura sa specifică. Dar principiul nu-l încurcă pe un veritabil făuritor al visurilor de unitate maghiară și el dă înainte pe coarda veche: Dacă un stat dă voie ca să se desvolte între cetățeni atâtea culturi câte limbi vorbesc singuraticile popoare, în un astfel de stat nu vom vedea o contopire națională, ci urmare neînlăturabilă a acestei slăbiciuni va fi îmbucățirea lui, căci sentimentul de rasă va fi mai puternic decât cel al colectivității cetățenești. Până când un stat poate permite, fără periclitarea unității statului, ca cetățenii să urmeze religiunea pe care o voiesc, și în atingerile lor personale să-și întrebuințeze limba maternă, nu poate tolera ca între granițele statului să prindă rădăcini culturile raselor diferite, și nu poate tolera, ca fiecare cetățean să crească în spiritul culturii pe care el și-o dorește. Nu se poate împăca cu unitatea politică a națiunii maghiare nici faptul, că bisericele au dreptul să-și aleagă singure limba, nu numai în viața internă bisericească, ci și în corespondența cu organele subalterne și chiar și în școalele de sub jurisdicțiunea lor. Îndeosebi pe școalele populare trebuie pus pondul principal, căci întreagă viața sufletească a omului se formează în școala poporală. Școalele medii și școalele superioare schimbă prea puțin, sau nu schimbă de loc fondul format în școalele elementare. Copii crescuți în spiritul școlii elementare românești, sau slovăcești, ajunși în liceu se întăresc și mai mult în spiritul ro-

Steaua verde.

Pentru copii.

A fost odată o fetiță Paoletta, mititică de sămăna cu o păpușe, și delicată de putea s'oi vântul ca pe un fulg. Mama sa nu mai putea de dragul ei și toată ziua sta pe lângă ea, fiindu-i frică și de aerul pe care-l respira fetița. Dar într'o bună zi, nenorocirea căzu peste casa aceea fericită: Paoletta se îmbolrăvi de o boală grea și lungă, din care putea să rămâie oarbă.

Biata mamă! La începutul boalei, părea că-și pierde mințile. După aceea, când răul se mai potolise și rămase numai teama de orbire, mama ei, ședea toată ziua pe lângă patul fetiței legate la ochi, și plângea într'una. Și ca Paoletta să nu bage de seamă, dânsa se prefăcea veselă, râdea, spunea, cu ochii plini de lacrimi și-i povestea tot felul de nimicuri pe cari mamele le spun copiilor bolnavi.

Ce de basme nu-i spusese! Tot ce știuse, tot ce putuse să improvizeze, basme cu zâne și cu copii; cu smei și cu fete de împărat; cu balauri și cu feți frumoși; cu palate de cleștar și cu llene Cosânzene!

Dar după câțva timp, Paolettei începuse să i se urască, pentru că boala se tot lungea, iar poveștile se isprăviseră. Mama sa, ar fi dat orice, numai să o ție veselă, pentru că doctorul spusese că nu trebuie cu în preț s'o facă să

plângă. Și când o auzea văitându-se, cu glasul ei plângător, i se sfășia inima:

— Mamă, de câtă vreme nu mai văd eu? Și cât o să mai stau așa, cu ochii legați?

Atunci, mama ei se forța cât putea, își căznea mintea, și inventa o poveste veselă, care făcea pe fetiță să râză.

— Ah! mamă, ce frumoasă poveste! Destul, destul, nu mai spune, că răd cu lacrimi.

Mama tăcea cu inima pierită: doctorul spusese că nu trebuie să-i curgă lacrimi. Și biata mamă, nu mai știa ce să facă, nici ce să spuie de teamă să n'o nemerească rău.

Într'o seară, mama uitându-se pe fereastră afară, zise:

— Paoletta, este colo sus o stea, care lucește mai tare ca cealaltă, și care se uită aici la noi.

Paoletta bătu din palme de bucurie. Pentru ea, orice lucru nou, era ca o lume întreagă, nouă, fantastică. Și mama ei îi spusese că steaua aceea era verde, tremura, dar era mai luminoasă decât cealaltă: răsărea cea dintâi, și apunea cea din urmă.

— Unde este mamă? — întrebă Paoletta ridicând în sus fața ei cu ochii legați și întinzând mâna fără să știe în cotro. În ce parte este? În colo?

— Nu, nu într'acolo; — îi răspunse mama, îndreptându-i mâna spre stea. — Incolo!

— Este frumoasă, mamă? — întrebă fetița surâzând.

— Este frumoasă cum n'am mai văzut.

— Cât este de frumoasă?... Lucește tare, mamă? Cât de tare?

— Lucește ca diamantul zânei din basmul cu feciorul lui Verde Împărat.

— Ce frumoasă trebuie să fie. Spune-mi mamă, spune-mi.

Și mama, cu ochii în steaua verde, spunea. Steaua tremura, căci într'insa era o zână verde, Speranța, care este cea mai bună zână din câte sunt. Și în fiecare seară, zâna venea la fereastră și se rugă lui Dumnezeu ca să vindece pe Paoletta.

Fetița o întreba mereu:

— Tu o vezi?

— Negreșit că o văd. Este îmbrăcată cu o rochie verde și are un chip de inger. Se uită la noi, suride și se roagă lui Dumnezeu cu mâinile unite.

Paoletta adormea fericită, zâmbind în somn zânei.

Încetul cu încetul, fetița nu mai vorbea decât de zâna cea verde. I se urise cu basmele cu smei și cu vrăjitoarele, dar steaua era adevărată, și Paoletta zâmbea, deoarece mama sa îi spusese că trebuie să crează în Speranța, care poate exista într'adevăr....

— Poate! — suspina fetița. — Poate că se roagă pentru mine.

Mama sa, ca să nu se mai îndoiască, îi cânta cântecul stelei verzi, pe care-l făcuse dânsa:

mănesc sau slovăcesc și din un astfel de om nu mai poți forma maghiaron, cu toate meșteșurile de cari dispunem.

Statul nu poate interzice cetățenilor să vorbească cu copiii lor în limba maternă, dar ar trebui să cruțe numai întrebuințarea limbii materne, dar nu și cultivarea ei. Șvăbimea astăzi nici nu mai vrea să trăiască și mai departe ca Șvabi, fiind că sunt străbătuți de conștiința națională maghiară, nu-i doare că copiii lor știu mai bine ungurește decât nemțește și nu-și bate capul că nepoții nu vor mai ști o boabă nemțește. I-ar durea numai dacă i-am opri să vorbească cu copiii lor și în limba maternă. Chiar prin aceasta se deosebesc de Sași, cari doresc ca și copiii lor să rămâie tot Sași, chiar dacă au învățat ungurește, și vor să asigure și pentru nepoți limba obiceiturii și sentimentele naționale germane.”

„Acelaș lucru se poate spune despre Români, cari cearcă să împiedece cu tot felul de mijloace lățirea limbii ungurești și tind ca cetățenii noștri Români să fie părtașii culturii de dincolo de munți și nu ai celei ungurești; să stea sub influința simțirii naționale române, nu a celei ungurești, și pieptul li se umple de mândrie și în-sufletire când văd succesele regatului român, iar nu pe-ale celui unguresc”. Cultura românească e mai primejdioasă pentru statul național maghiar, căci se folosesc și în biserici de limba lor proprie, prin ceia ce se pune o piedecă tendințelor de a ajunge sub stăpânirea sentimentelor naționale maghiare.

Incheie, apoi, îndemnând pe Unguri, să primească punctul de vedere, că în această țară nu se poate tolera altă cultură decât cea ungurească, și nu pot funcționa decât școlile cu limbă de propunere maghiară, iar sentimentelor naționaliste nu le putem face altă concesie decât ca în școlile populare să se învețe ceva și în limba maternă a majorității.

Articolele acestea, cu toată turbarea ce le caracterizează, sunt expresia fidelă a majorității conaționalilor noștri și anunță tendințele lor pentru viitor. Noi nu avem de ce să le stricăm visurile, căci noi știm că spiritul

vremei e altul decât acel care transpiră din aceste șire ale „liberalismului național maghiar.” Vremea trezește din ori ce beție, — adape-se ei și mai departe din beutura imperialismului, beutura liniștitoare pentru nervii lor sbiciuiți de atâtea decenii! (v.)

Dificultăți interne și externe.

— Dela colaboratorul nostru special. —

Paris, 28 Ianuarie.

Aproape toate statele cari joacă oarecare rol în politica europeană au de luptat, în momentele de față, cu mari dificultăți, fie interne, fie externe. Iar în unele țări aceste dificultăți se împerechiază dând astfel loc la adevărate crize. Vom examina astăzi situația din Franța și Anglia, spre a spune, la sfârșit, câteva cuvinte despre situațiunea reală din România, unde cu venirea la putere a partidului liberal, întărit în opoziție, pare a se pregăti o epocă de prefaceri interne...

Franța trece printr-o adevărată criză internă. Chestiunile ce va trebui să le rezolve, în viitorul cel mai apropiat, națiunea franceză, nu sunt chestiuni mărunte de bucătărie politică, ci probleme mari cari au o profundă influență asupra vieții politice interne a Franței. Reacțiunea monarhistă și catolică are curajul să-și ridice capul și îndrăznește să pue în discuțiune nu numai instituțiunile republicane ci însași forma de guvernământ!... Oamenii reacțiunii, incurajați de neutralitatea binevoitoare a însuși prezidentului d. Raymond Poincaré și de politica moderată, favorabilă Dreptei, a dlor Briand și Barthou, dau, în momentele când scriem aceste rânduri, asalturi furioase nu numai contra capilor republicani (în frunte cu dnii G. Clemenceau și Joseph Caillaux), dar chiar contra ideii republicane, contra existenței celei de a treia republice, fondată de poporul parizian în ziua de 4 Septembrie 1870...

Lupta cea mare între republică și dușmanii ei se va da la primăvară (în Aprilie sau Maiu), când vor fi alegerile generale pentru cameră și când adevărații republicani, radicalii, de sub șefia dlor Clemenceau, Caillaux și Doumergue se vor măsura cu republicanii suspecti grupați în jurul dlui Briand și cu reacțiunii contelui de Mun. Până atunci asistăm la vii lupte de avant-gardă, la polemici vehemente de presă, la discursuri de îmbărbătare rostite de șefi, și putem să judecăm destul de bine psihologia celor două mari tabere din articolele ziarelor politice. Urmărim îndeosebi polemica înaltă ce d. Clemenceau o duce contra reacțiunii

și a dlui Briand, care zilele trecute și-a format un partid special al său, *La Fédération des Gauches*, devotat ideilor de „impăcare” cu elementele reacționare. Cine urmărește această polemică din „L'Homme libre”, organul dlui Clemenceau își poate face o idee exactă de convingerea curată și devotamentul cu cari acest mare campion al libertății din Franța apără republica, contra dușmanilor și a trădătorilor ei.

Pentru moment guvernul radical al dlor Doumergue și Caillaux este atacat de adversarii săi pe chestiunea financiară, care din cauza deficitului ultimei perioade financiare acuză o gravitate excepțională. Cauza nu este, firește, decât creșterea enormă a cheltuielilor, mai ales în urma aplicării legii serviciului militar de trei ani și în urma cuceririi Marocului. Resurse se găsesc destule în Franța, țară extrem de bogată, și d. Caillaux nu se sfiește să le atace. El a anunțat *impozitul pe venit* și a și elaborat un proiect de lege în acest sens, lucru ce nu convine marilor capitaliști și burgheziei bogate, cari vor fi lovite în interesele lor materiale de castă. Impozitul pe venit, așa cum l'a formulat d. Caillaux, scutește pe contribuabilii săraci și lovește mai mult în lumea avută, — un nou motiv pentru reacțiune de a tenta răsturnarea actualului guvern radical, așa de democratic...

Lupta continuă deci în Franța.

În Anglia marea problemă dela ordinea zilei este *bugetul naval* și deci, implicit importanta chestiune a *limitării sau nelimitării înarmărilor maritime*. Cititorii acestui ziar își aduc, desigur, aminte de discursul pacific al ministrului englez Loyd George, care, săptămânile trecute, a pledat pentru limitarea generală a înarmărilor navale.

Se poate oare gândi serios guvernul englez să înceteze acest elan de construcțiuni navale cari a asigurat până acum supremația Angliei pe Ocean? Nu credem că s'ar putea opri acest elan fără a compromite serios comanda mărilor, — cu toate că liberalii englezi par a fi de opinie contrară.

Cabinetul Asquit a ținut ieri un nou consiliu și își va continua consfăturile astăzi. Ieri bugetul naval al exercițiului financiar 1914—1915 a format obiectul unor discuțiuni de trei ore. D. Churchill, ministrul marinei, a expus situația. El a arătat necesitatea de a accelera construcțiunea acelor trei cuirasate tip „Dreadnought” din ultimul program naval, spre a umple, cel puțin provizoriu, golul celor trei vase de războiu promise de Canada. Până acum d. Churchill a trecut cu 46 milioane de lire sterline peste prevederile bugetare; această sumă a fost sacrificată nouilor construcțiuni. Este însă sigur că lordul amiralității va cere credite suplimentare, cari vor figura în bugetul exercițiului 1914—1915 și vor contribui a menține *flota engleză la vechea ei înălțime*.

Toate acestea sunt indicii suficiente spre a justifica afirmarea noastră că Anglia nu înțelege să întrerupă firul programului ei naval și nu renunță la supremația sa maritimă ori câte sacrificii ar costa-o! Pentru Franța și pentru tripla înțelegere aceasta este o încurajare. Iar discursurile pacifice ale miniștrilor liberali englezi noi le explicăm prin considerații de politică internă! Sarcinile suportate în Anglia de contribuabili sunt foarte mari, vesnicele înarmări navale au exasperat lumea... Este deci bine ca din când în când bietilor contribuabili să li se arate câte o rază de speranță — iluzie efemeră! — că înarmările vor înceta... În realitate ele nu vor înceta *niodată*, dacă Anglia vrea să rămână doamna mărilor.

Situațiunea din țară nu poate să ne inspire decât speranțe. În politică optimismul este, ca și în viață, preferabil pesimismului, căci el fructifică, creiază, și dacă el ne expune uneori la desiluzii, el ne dă imboldul generos, indemnul creator... Partidul liberal este așteptat cu mare curiozitate, cu nerăbdare chiar. Creditul ce i-l dă țara este mare și cu toții vrem să vedem justificat acest credit în momentul când guvernul Ion I. C. Brătianu, din care fac parte elemente tinere și entuziaste ca spre ex. d. I. G. Duca, va trece la acte. *Reformele* sunt o necesitate. Trebuie multă cuminenție și mai ales mult *curaj* spre a le realiza. Acestea le așteaptă țara și opinia românească de pretutindeni dela noul guvern.

Dar cu toate că aceste mari probleme de politică internă trebuie să ne preocupe acum în primul rând, nu trebuie să uităm că *Oriental* este un vulcan care poate face erupție în fiecare clipă. Să veghem deci, nu mai puțin, și asupra politicii externe.

— Mircea Russu-Sirlanu.

Steulță verde,
Verde ca marea,
Speranță inseamnă
Lumina ta;
Tu ce ești zână
Indurătoare
Redă-mi vederea
Și lumea mea
Roagă pe Dommul
Din sfântul cer,
Să-mi dea vederea...
Atâta cer.

— Mai cântă, mamă, mai cântă.

Și biata mamă, începea iar cântecul.

Steaua verde, era acum singura în mintea fetiței, iar zâna cea verde apărea la fereastră, surâdea, împreuna mâinile și par'că șoptea:

— Curaj, curaj. Nu pierde speranța!

Paoletta, din cauza întunerecului în care era silită să trăiască, era tristă din cale afară. Mama sa îi cânta mereu, și fetița se mai înviora puțin.

Și zilele treceau lungi și plicticoase. Într-o noapte, Paoletta visa steaua pe care dorea atât de mult să o vadă. Se făcea că nu mai este legată la ochi, că o vede, și că vede și șoseaua care șerpuia printre lanuri, și cerul, și steaua care lucea deasupra bisericeii. Și atunci, se făcea că steaua se desprinsese din oer, se apropia din ce în ce, făcându-se și mai luminoasă, intra

pe fereastră, și camera se umplu de lumină. Și Paoletta îi zise:

— Bine ai venit, zână Speranța.

Dar zâna semăna cu mama sa. Paoletta s'a deșteptat, și mama sa, îi zise:

— Știi? azi o să-ți scoată legătura.

Fetița dădu un țipăt de bucurie.

Când a venit doctorul și a deslegat-o, Paoletta a zărit camera aproape întunecată, căci, ca să i se obicinuiască ochii, perdelele erau lăsate. Acum scăpase, și Paoletta va vedea, va fi iar ca mai înainte.

Când a plecat doctorul, mama zise plină de bucurie și cu glasul tremurător de emoție:

— Păcat că nu poți să vezi numai decât steaua verde.

Fetița se uită spre mama sa, pe care d'abea o zărea întuneric, și zise:

— Mamă, steaua mea ești tu.

Încetul cu încetul, ochii Paolettei s'au obicinuit cu lumina și seara, când a putut, însfârșit, să vadă steaua deasupra bisericeii, cum clipea și strălucea, fetița a înțeles cât de frumoasă i-a arătat-o mama sa, și s'a rugat pentru îngerul său de mamă, care a știut să-i lumineze întunerecul boalei sale, cu lumina speranței.

Din italienește de I. T. Alian.

Lămuririle finale?

Contele Tisza și delegația de trei.

Intrunirea comisiei de zece.

Se desmint documentele apărute în „Az Est”.

Arad, 31 Ianuarie.

Sub titlul acesta am reprodus ieri aproape în întregime din ziarul de seara „Az Est” din Budapesta două documente despre tratativele româno-maghiare, despre care, după numitul ziar, spuneam și noi, că „amândouă textele sunt fidele și diferă de cele originale numai în câteva puncte neesențiale”.

Pentru evitarea ori căror neînțelegeri ne vedem necesități a declara că afirmația despre fidelitatea celor două documente nu e a noastră, ci a ziarului „Az Est”, deoarece, dată fiind absoluta discreție a membrilor comitetului național, noi nici nu puteam ști, dacă acelea documente sunt fidele ori ba. Din contră vedem, că azi mai multe ziare din Budapesta susțin, că dela d. Dr. Valeriu Braniște, care păstrează toate scrisorile referitoare la tratative, ar fi primit informațiunea, că memoriul comitetului național publicat de „Az Est” nu este identic nici în formă nici în cuprins cu memoriul pe care comitetul l'a prezentat premierului contele Ștefan Tisza și că un răspuns ca cel publicat în „Az Est” comitetul nu a primit în scris dela d. Tisza.

Luăm act de acestea informații ale ziarelor din Budapesta.

Correspondența „Keleti Ertesítő” dela Budapesta, dă azi următorul comunicat:

„Primul ministru, contele Ștefan Tisza, a invitat pe membri delegației de trei a comitetului național român, pe azi, Sâmbătă, după amiază, la sine, ca să urmeze cu ei un schimb de idei. Cu această ocazie nu vor avea loc tratative nouă, ci primul ministru va da numai lămuririle cerute cu privire la unele chestiuni ce s'au discutat cu ocazia constăturilor comitetului. Unul din membri delegației de trei, d. Dr. Iuliu Maniu, care a fost până azi împiedecat de boală, a sosit azi dimineață în capitală.

D. deputat Dr. Teodor Mihali a convocat pe Duminecă la Budapesta, la constătuire, pe membri comisiei de zece.”

AFACEREA CZERNIN IN CAMERĂ

Declarațiile contelui Tisza.

În ședința de azi înainte de amiază și-a spus contele Bethlen István anunțată interpelație în afacerea Czernin.

Înainte de această interpelație, ministrul de interne Sándor János a depus pe biroul camerei proiectul de lege cu privire la noua împărțire a circumscriptiilor electorale.

A urmat apoi alegerea delegațiilor croați, ai saborului din Zagreb, în diferitele comisii ale camerei.

Terminându-se acestea, contele Bethlen a spus următoarele:

Contele Czernin a acordat ziarului „Az Est” un interview, care a făcut o legitimă senzație, alarmând opinia publică maghiară. Crede de necesară aceasta interpelație, de o parte fiindcă

contele Czernin a pus faptele într'o altă lumină și le-a dat un alt colorit, decât primul ministru în declarațiile făcute în cameră și delegațiuni. De altă parte, părerea oratorului e, că contele Czernin a depășit dreptul și sfera de activitate ce i se cuvin în calitate de ambasador al monarhiei la București.

Nu voiește să supună unei critici tratativele cu Români, pentru că are speranța că primul ministru va da opoziției în curând prilej la aceasta orientând camera asupra amănuntelor acestor tratative. Oratorul voiește să constate de data aceasta numai contrastul dintre declarațiile contelui Czernin și cele ale primului ministru. Primul ministru a declarat în ședința delegațională din 11 Decembrie, că tratativele cu Români nu stau în nici un raport cu chestiile externe. Oratorul citește apoi interview-ul contelui Czernin, în care se spune că, din contră, în aceste tratative are un rol important raportul bun dintre România și monarhie, iar eșuarea tratativelor ar fi un pericol pentru monarhie.

Contelui Czernin i se cuvine mulțămire pentru neistetimea și sinceritatea lui.

Dep. Ștefan Rakovszky: Nici n'a dat examen de diplomat!

Contele Bethlen István: Tratativele au ca țintă prietenia României. Dovedesc aceasta și declarațiile bărbaiților de stat români Take Ionescu și Nicu Filipescu. Declarațiile acestora acopăr pe cele ale contelui Czernin.

Instrăinarea României a avut o singură cauză: greșeliile diplomației austro-ungare — și nu chestiunea de naționalitate. Dacă, acum, pactul se va încheia între contele Tisza și Gheorghe Pop de Băsești, toată lumea va crede că el se face sub presiunea morală a declarațiilor contelui Czernin.

Diplomația austriacă vrea să întindă României compensații din trupul Ungariei. Ar fi mai bine, dacă domnul acela (Czernin) și-ar da dimisia și ar intra în rândurile agitatorilor.

Contele Tisza a uitat ce spusese în delegații. Acum pare a recunoaște că tratativele cu Români sunt dictate de interesele politice externe ale monarhiei.

De aceea întreb:

1. Are cunoștință d. prim-ministru despre articolul apărut în Nr.-ul 25 al ziarului „Az Est”, în care articol e vorba de un interview acordat de contele Ottokar Czernin, ambasadorul dela București?

2. Se identifică primul ministru cu cele spuse de ambasadorul monarhiei, — și dacă nu, luat-a măsuri pentru a repara ofensele aduse Ungariei?

3. E aplecat primul ministru să suspende tratativele pentru pact, câtă vreme chestiunea declarațiilor făcute de contele Czernin nu se va clarifica?

Răspunsul contelui Tisza.

În mijlocul atențiunii generale ia cuvântul contele Ștefan Tisza și răspunde următoarele:

Mă voi îngriji, ca întreg materialul schimbului de păreri ce am avut cu reprezentanții

partidului național român să ajungă la cunoștința opiniei publice și ca acest material să poată fi desbătut aici în cameră. (Întrebăm: Se va prezenta oare un proiect de lege? Red. Rom.) Cu declarațiile d-lor Take Ionescu și Nicu Filipescu nu mă ocup, pentru că nu ar fi cu cale să polemizez, de aci din scaunul ministerial, cu bărbaiții de stat ai altor țări.

Punctul de vedere al României și-a găsit un bun interpret în persoana fostului prim-ministru român, d. Titu Maiorescu. Declarațiile d-sale au fost întotdeauna cele mai corecte. Despre d. Filipescu se știe îndeobște, că e din rândul celor ce n'au simpatizat, dela început, cu monarhia.

N'am de gând să închei nici un pact, nici cu d. Gheorghe Pop și nici cu partidul național român. Nu-mi voi da niciodată consentimentul pentru o înțelegere, care să ne impună îndatoriri față de România, — și nu voi adera pentru nici o soluție, care să ne lege mâinile. Primul ministru ungar nu va încheia pact cu Gheorghe Pop.

Decurg parlamentări ce n'au alt scop decât să readucă în suflute armonia. Armonia această va elimina din programul partidului național român partea agitatorică, ca să nu mai împiedece colaborarea noastră întemeiată pe o încredere împrumutată.

Contele Tisza vorbește încă pe lung, dar corespondentul nostru n'a putut să prindă textual discursul. Primul ministru a mai spus între altele:

Deși mă despart de contele Czernin deosebiri de păreri, dar îl respect totuș ca pe un diplomat agil și simpativ. Din punctul de vedere dualistic al monarhiei activitatea lui o găsesc corectă. Țin să ridic însă cel mai categoric protest împotriva insinuației, că tratativele cu Români le-aș fi inițiat împins de evenimentele externe.

După ce apăruse interviewul din „Az Est” i-am cerut contelui Czernin lămuriri și el mi-a trimis un răspuns scris nemțește, în care confirmă declarațiile ajunse în publicitate.

NOILE CIRCUMSCRIPTII ELECTORALE.

Un alt eveniment al ședinței de azi a camerei a fost, că ministrul de interne Sándor János a depus pe birou proiectul de lege al nouilor circumscriptii electorale.

Conform proiectului, vom avea în locul celor 413 circumscriptii din trecut, 435 de circumscriptii în total. Budapesta va alege în viitor, nu 9, ci 22 de deputați în cameră. Dintre comitate, comitatul Pest va avea cele mai multe circumscriptii, relativ. Până azi alegea 15 deputați, de acum va alege 22.

Dintre orașe: Pécs (Cinci-biserici), Pozsony (Pressburg), Arad, Hodmezövásárhely, Seghedin, Oradea-mare, Győr, Cașovia și Timișoara, vor alege nu unul, ci câte 2 deputați.

În comparație cu această atât de avantajoasă împărțire a circumscriptiilor din ținuturile și orașele stăpânite de majoritățile ungarești, situația viitoarelor circumscriptii din ținuturile locuite de Români e de-a dreptul jalnică. În Ardeal, de pildă, vor fi abia 65 de circumscriptii, în locul celor 74 de până aci.

Comitatul Arad va fi împărțit în următoarele 7 circumscriptii: Borosineu (marjor. rom.), Borosbeis (Iosășelul de până aci marjor. rom.),

**Florărie nouă de
flori naturale.**

(la 1800)

Aduc la cunoștința on public din loc și provincă, că în primele zile a lui Februarie voi deschide în Arad, str. Zrinyi (Palatul-Bohus), o elegantă

florărie de flori naturale,

unde voi ține în permanență mare asortiment de flori tăiate, în oluri și flori decorative — Cununi și buchete execut grabnic și expediez acasă cu peșteri foarte convenabile și cu mult gust după moda din orașele mari.

Rog binevoitorul sprijin:
Cu distinsă stimă:

Jánossi Károly,
grădinar artistic și decorator

Aletea, (până astăzi Sântana; majoritatea șvăbească și ungurească), *Chîșineu* (majoritate românească), *Pecica* (majoritate șvăbească-ungurească), *Radna* (majoritate românească) *Șiria* (majoritate românească).

Comitatul Alba de Jos va avea numai următoarele circumscripții: *Vintul de Jos* (majoritate românească), *Alba-Iulia*, *Ighiu* (majoritate românească), *Aiud*. Trei circumscripții s'au casat. (*Ocna-Sibiului*, între ele).

Comitatul Bistrița-Măsăud: un singur cerc românesc: *Năsăudul*.

In Bihor: *Beiuș*, *Ceica*, cu posibile majorități românești. Alte 10 circumscripții cu însemnate voturi românești.

In comitatul Brașov nici un cerc al nostru.

In com. Cenad nici un cerc al nostru.

In Făgăraș două cercuri: *Făgărașul* și *Arpașul*.

In Hunedoara două cercuri cu majoritate românească: *Orăștia* și *Ilia Mureșană(?)* *Dobra* s'a casat!

In Târnava mică nici un cerc al nostru.

In Cojocna (Cluj) nici un cerc al nostru.

In Caraș-Severin, din 8 cercuri, trei cu majoritate românească: *Caransebeș*, *Lugojul*, *Orașul*.

In Maramurș — nici unul.

In Murăș-Turda (Câmpia Ardealului) — nici unul.

In Târnava mare — nici unul.

In Sătmăr — majoritate probabilă la *Somcuta*.

In Mărginenime (Sibiu) — un singur cerc: *Sebeșul*. *Christianul* s'a casat.

In Sălaj, majorități abia probabile la *Șimleu* și *Cehul Silvaniei*.

In Solnoc-Dăbâca două cercuri: *Lăpușul-unguresc* și *Ileanda-mare*.

In Timiș — nici unul.

In Turda-Arieș (Munții Apuseni) nici unul.

In Torontal — nici unul.

Observăm că nu cunoaștem încă statistica voturilor, așa cum s'a făcut în baza noii legi electorale. Datele de sus sunt numai un pronostic — și, incolo, e liber să judece fiecare.

„Luceafărul” și *Ady*.

În numărul mai nou al revistei noastre „Luceafărul”, un anonim, care și-a făcut un obicei copilăros din prezumția de „critic” al limbii scrise la noi și care încalcă adeseori codoriștea unor greșeli de tipar, chiar când își închipuie un triumf (atât de problematic) asupra unor „dușmani” imaginari ai lui, îi toarnă poetului maghiar *Ady* o lecție ciudată. În atitudinile când sentențioase, când patetice, ba pe alocuirea chiar profetice, anonimul nostru smulge adevăruri formidabile ca acestea:

„Un om, care se închină ca tine memoriei lui Iancu, trebuie să înțeleagă, că din vulturii nu se fac vrăbii (Ce avânt și ce putere!) și că „pacea” dintre popoare nu se ticluiește (Observați farmecul literar!) prin procese verbale și prin învoielii redactate la masa verde. Poporul, țărănimea românească nici nu visează la (!) pace. El muncește cu sudori de sânge și așteaptă... (Punctele sunt ale amicului). Îți închipui ce așteaptă”. (Incoardă-ți cititorule, fantazia!)

Aici autorul înseninează puțin nota apocaliptică a scrisurii sale — și încheie:

„Cât despre *Goga*, se pare că-l iubești fără să-l cunoști(?) Altfel nu l'ai bănuț și nu l'ai amesteca în clorba împăcării (Ce frumos!), pe care nu știm nici noi câtă vreme va mai tulbura-o. (De ce atâta mister — „Mister”?) Cei ce-au făcut-o, s'o sare și să o mănânce. Lor, poftă mare; ție, poete, Salutare!”

Cu ochii lui de vizionar mistic, anonimul nostru știe pe pe acum că „împăcarea” se va face, ba pretinde chiar că s'a și făcut! Cât de fericit poate să fie omul, care știe să citească tainele viitorului și nu e osândit, ca noi, să-și utilizeze numai „spiritele” pentru *azi*, ci poate să-și desfășoare toată strălucirea și pe cele pentru *măine*...

Incolo, d. *Goga* ni-e drag și ne va ierta. Opinia noastră publică e încă în fașe, — și nu știe nici să ierte nici să se mânia.

Pentru darurile multifarii ale anonimului nostru, ținem să mai remarcăm totuși un singur lucru: În acelaș număr al „Luceafărului”, anonimul nostru (E tot el, — șiretul!) îi trânteste deșanțatului bard dela Cluj spiritala sfidare: „...noi... aruncăm produsele literare ale sârmanului Emil — în coșul de hârtii!” — „Sârmanul”

Emil, e, după cum se știe o copie palidă a lui *Ady*. „Salutare!” — și coș! E totuși bine.

„Luceafărul” să nu se supere: buruiună crește peste tot locul, și în straturile cele mai îngrijite.

*

In legătură cu micile nesocotințe ale cronnicarului dela Luceafărul”, mai avem și autorizația să declarăm, că d. Octavian Goga e pe deplin solidar cu comitetul întreg. Dsa face parte și din comisia specială de 10 și a luat o parte însemnată la discuții, dându-și întreg concursul spre binele intereselor românești.

Ce scopuri

urmărește guvernul ungar prin plănuita înțelegere cu Români.

— Corespondență specială. —

Viena, 29 Ianuarie.

Precumcă contele *Tisza* are personal dorința cea mai vie ca tratativele cu Români din Ungaria să ducă la un rezultat, se poate trage la indoială. Chiar faptul că el s'a angajat atât de mult în chestia aceasta, dovedește că e vorba de o acțiune, care nu s'a pornit din inițiativa lui, ci primul ministru ungar a luat asupra sa obligații largi și serioase față cu alți factori. Contele *Tisza*, de sigur, în lupta vehementă ce o duce cu opoziția maghiară, nu ar fi luat nici o atitudine față cu chestia românească, expunându-se astfel la atacuri, cari ar fi aflat o aprobare și un sprijin chiar și în cercurile partidului muncii, dacă primul ministru n'ar lucra din însărcinare mai înaltă. În critica ce i-o face opoziția maghiară primului ministru se accentuează în primul rând, că el tratează în scopul unui „pact” cu Români la ordin primit din Viena. Din partea guvernului ungar se face totul ca prin comentare făcute la tratativele cu Români, să se stabilească, că absolut nu e vorba de o schimbare a situației actuale a maghiarimei, sau eventual de o renunțare la aceasta situație, ci chiar e interesul Ungariei și a monarhiei ca înțelegerea plănuită cu Români să se înfăptuiască. Aceeaș tendință de care e condus contele *Tisza* în toate tratativele cu Români o au și informațiunile ce le primește ziarul vienez „*Deutsches Volksblatt*” din cercurile guvernamentale ungare — probabil din anturajul ministerului ungar a latere. Comentariul făcut în articolul lui „*Deutsches Volksblatt*” la tratativele primului ministru cu Români e de următorul cuprins:

Avântul ce l-a luat țărănimea română în cele două decenii din urmă și ridicarea inteligenței ei a făcut din elementul român un factor economic și național, care trage azi greu în cumpănă. Progresul făcut de Români e cel mai bun argument împotriva anumitor glasuri, cari vorbesc despre o oprimare a elementului românesc în Ungaria. *De sigur există unele rele*, pentru a căror înlăturare se fac acum pași. Înainte de a da o orientare asupra cuprinsului tratativelor cu Români trebuie accentuat faptul că țărănul român din Ungaria nu emigrează în România, cu atât mai mult însă intelectualii români, *neavând în Ungaria destul teren de validitate*, iar în România sunt primiți foarte bine. Din acest fapt rezultă și cuprinsul tratativelor, dar asupra căruia se poate da o orientare numai în trăsături generale, obligându-se ambele părți la discreția cea mai strictă.

E vorba ca țărănului român să i se dea posibilitatea ca să-și poată câștiga o cultură nor-

mală și temeinică în limba lui și în scopul acesta învățământul va fi pe viitor în școlile cu elevi români numai în limba românească. De abia în clasa a treia se va începe instrucțiunea limbii statului, a cărei cunoaștere în urma stărilor de drept din Ungaria e de mare preț pentru țărănul român. În școlile mai mici, piedecile ce s'ar ivi în privința aceasta, se vor evita, copiii primind instrucție în limba statului, numai întru cât e necesar pentru o progresare mai târziu în cunoașterea acestei limbi.

Inteligenței române i se va deschide, după încheierea tratativelor un teren vast de validitate. Statificându-se în curând administrația comitatelor, se va sista și sistemul existent până acum la alegerile comitatense, prin ce li se deschide drumul în administrație și Românilor. Țărănului român i se dă astfel posibilitatea să se cultive în limba lui și *totodată să-și caute dreptul tot în limba lui. În funcțiuni limba oficială va rămâne însă tot cea maghiară.*

Față cu aceste măsuri reformatrice luate în vedere din partea contelui *Tisza* nu se cere dela Români decât să renunțe la străduințele lor centrifugale (?) și la visul lor privitor la o despărțire a Ardealului de Ungaria. În caz contrar, statul va trebui să procedeze împotriva acestor tendințe cu toată greutatea puterii lui. *Românii din Ungaria trebuie să fie lanțul, prin care relațiile monarhiei cu regatul român să devină cele mai bune.* În București ar trebui să se vadă că speranța de a câștiga teritoriile Ungariei, locuite de Români, cu ajutorul Rusiei e o utopie. Rusia are interes să mențină state mici în Balcani, căci numai așa fi este asigurată influința.

Tinta contelui *Tisza* e mare, căci pentru mai târziu, ea cuprinde toate naționalitățile din Ungaria. În caz dacă tratativele cu conducătorii români ar eșua, faptul acesta n'ar schimba întru nimic planul guvernului, ci acesta s'ar adresa direct poporului român.

Războiul turco-grec inevitabil?

Sensaționalele declarațiuni ale unui diplomat din București. — Clauza secretă din tratatul de pace turco-bulgar.

Cu cât se apropie primăvara cu atât și situația politică din peninsula Balcanică devine mai serioasă, mai amenințătoare. În primul rând Turcia nu se poate resemna a primi hotărîrea marilor puteri în chestiunea insulelor din Marea Egee.

Chestiunea insulelor din Marea Egee, declară un distins diplomat din București, și în special a insulelor *Chios* și *Mitilene* este, pentru viitorul Turciei, de o importanță vitală. Aceste două insule sunt atât de aproape de țărmul Asiei mici, încât — prin posesiunea lor — ar amenința provinciile asiatice ale Turciei. Iată de ce, cu orice preț, ele trebuie să devie turcești. Și cum Europa pare a nu voi să vadă acest lucru, este sigur, că Turcii pentru a le ocupa nu se vor da înapoi, nici chiar dela un războiu.

Ceeace mai ales îndeamnă pe turci la acest fapt este și superioritatea lor asupra Grecilor atât pe mare cât și pe uscat.

Prin cumpărarea vaselor noi: *Reșadie*, care este mai mare decât cel mai mare vas al Grecilor, *Averof*, și *Sultan Osman* (*Rio de Janeiro*) unicul super — *Dreadnought* ce există construit până acuma, Turcii, — este neîndoios că vor putea bate pe Greci, cu atât mai mult cu cât ei au angajat, pentru conducerea acestor vase ofițeri englezi și japonezi.

Pe uscat nu încapă nici o îndoială că armata turcă, cu toate slăbiciunile ei, este cu mult superioară armatei grecești. Dar mulți își vor închipui că de astădată, un războiu turco-grec pe uscat n'ar putea fi posibil. Eroare profundă, între Turcia și Bulgaria există, în tratatul de pace încheiat la Constantinopol, o clausă prin

care teritoriile din Tracia pe cari Turcia le-a cedat Bulgariei, continuă a se socoti ca făcând parte din imperiul otoman, timp de 4 ani de zile.

In acest restimp toți locuitorii din Tracia au dreptul de a opta pentru suveranitatea uneia din cele două țări. Și tot pe baza acestei clauze Turcia are dreptul — în răstimpul acestor 4 ani — să treacă cu armatele sale prin Tracia, în cazul unui războiu cu Grecia.

Această clauză a fost trecută în tractatul turco-bulgar, tocmai pentru că Turcii — prevedeau că hotărârea puterilor în chestia insulelor le va fi defavorabilă, și deci, vor fi siliți a declara războiu Greciei. Și cum, ei nu puteau ști că vor putea cumpăra vapoare cari să le dea superioritatea navală, și-au rezervat, prin această clauză, o porțiță pentru a se putea război pe uscat.

— Bulgarii în schimbul acestui drept acordat Turcilor capătă, în cazul înfrângerii Grecilor, ceea ce este sigur, orașele Cavala, Seres, Drama și poate Salonicul, în schimbul Dedeagaciului pe care l-ar ceda, în acest caz, turcilor.

— Dar Serbia și România?

— Serbia, nu se va putea mișca. Nu se va putea mișca din două motive: pentru că s'ar expune la o răscoală în Macedonia pregătită de organizația revoluționară bulgară și de o invazie a Albanezilor și nu cred că se va hazarda să-și periclitizeze fructul unor câștiguri pe cari nici nu le-a visat vre-odată.

Rămâne în picioare singură România care, atât ca putere militară cât și ca situație financiară fiind foarte puternică, deține în mâna ei echilibrul balcanic.

Mișca-se-va însă România și pentru ce?

Știu, s'a zis, că România nu va permite nimănui să modifice echilibrul balcanic, stabilit prin pacea dela București.

Dar, un războiu balcanic, care dând Dedeagaciul Turciei și orașele Cavala, Seres și Drama Bulgariei, nu numai că nu modifică acest echilibru, dar, din potrivă, îl întărește și face ca pacea să devie abia de atunci încolo mai trănănică decât este azi.

— Așa dar...

— România nu se va mișca și nu se va mișca pentru că de astădată va asculta și de sfaturile celor dela Viena, cari, drept compensație pentru o asemenea atitudine au dat norocul contelui Tisza să satisfacă doleanțele Românilor din Transilvania.

Redăm textual declarațiile diplomatului, bine înțeles cu toată rezerva pe cari le impun niște lucruri de o gravitate atât de excepțională. Adușgăm numai că scontarea intențiilor României, ni se pare cam... hazardă.

Alegerea antistiei comunale din Nerău.

— Corespondență ocazională. —

Ni se scrie:

Marți, în 27 Ianuarie a. c. s'a ținut alegerea antistiei comunale din Nerău. Ziua aceasta, pe cât este de însemnată, pe atât va fi și de rușinoasă în istoria Românilor din Nerău, căci cu toate că ne-a adus o învingere strălucită Românilor de bine, dar — ce e mai dureros — a dovedit și acel fapt de netăgăduit, că în aceasta cândva atât de fruntașă comună românească se află Români pierduți. Înainte cu vre-o câțiva ani era bine cunoscută întreg publicului românesc ținuta națională bravă și mândră a Românilor din Nerău. În timpul din urmă însă, vre-o câțiva așa numiți fruntași, au sămănat sâmburele dușmăniei în inimile nerădenților, și de atunci sunt la ordinea zilei chestii de partide, beții zilnice, procese criminale cu droaia.

In ziua alegerii, majoritatea covârșitoare a Românilor s'a rupt de aceste tradiții urâte. Toți Români — afară de 17 oi rătăcite — cu o înșufleire nemaipomenită nici chiar în vremurile de glorie ale acestei comune, au ales de jude comunal pe fruntașul econom Pavel Fumor.

Nu pot, să trec cu vederea faptul dureros,

că între cele 17 suflete pierdute se afla, și bogata familie Mezin, care în viața socială, culturală și politică de prin ținuturile aceste a jucat un rol atât de însemnat. După alegerea a satelit al familiei Mezin, economistul Filip Fisan a spart ferestriile noului jude, iar bogatul și fruntașul econom Pavel Mezin pe ale preotului Bichicean. Faptul se explică prin sine în destul!

Bravi Români nerădenți, cari au fost conștii de chemarea lor și au știut să-și păzească cinstea națională, pot fi mândri, publicul mare românesc se va bucura, că au reluat calea cinstei, iar aceia, cari au fugit la sinul străinilor, dacă se simțesc acolo mai bine, rămână lipsiți de brațele lor, publicul românesc nu-i va deplânge.

Cor.

Scrisoare din Budapesta.

31 Ianuarie n.

După vacanță.

Rând pe rând, au sosit iarăși băieții noștri la carte. Li vezi pe coridoarele universității și pe la clinici, formând grupuri și povestindu-și, cu multă bogăție de vorbă și de seninătate, impresiile din vacanță. Ori, îl întâlnești pe la bibliotecă, cu groasele cărți înaintă, studind. Celea vre-o două săptămâni petrecute acasă le-a îmbujorat fețele și le-a mărit dorul de muncă și de luptă. Cafenelele obișnuite nu mai sunt atât de împopulate, căci băieții le caută foarte rar, ori unii de loc. Și nu e mirare. Căci cafeneaua e un local al oboselii, al omului stors, care caută într'ansa un scaun comod, o gazetă la îndemână, — în definitiv, un local pentru omul de capitală, discordat de birou și de concentrare. Iar băieții noștri, sosiți acum proaspăt, din văile Ardealului sau câmpiile Bănătuului, au adus cu dânșii vioiciune și inimă înnoite. Li întâlnești dimineața la lăptării cu gazeta și cu cafeaua înaintă, iar mai târziu pe la salele de riguros, ori pe la cursuri.

Firește, după vacanță începe cu mai multă intensitate și viața socială studentescă. Se manifestă un interes mai viu față de societatea „Petru Maior”, care se silește și dânsa să poată răsplăti cu demnitate și cu căldură acest interes. Cu deosebire în orele de seara, e tot mai mare ceata celor cari se îndreaptă spre „Petru Maior”.

Noul local al soc. „Petru Maior”.

In trecut societatea noastră academică era adeseori foarte puțin cercetată din cauza localurilor sale. Acestea localuri ori erau prea strâmte și puțin potrivite scopului, ori erau într'o stradă sgomotoasă peste măsură și, pe deasupra, nu prea îngrijită ca stradă laterală, ori erau într'un parter întunecos, ori într'o mansardă din catul al cincilea, — în sfârșit, nu prea îți venea să te pornești către societate. In semestrul prim al anului curent, nu îți venea să o faci aceasta fiindcă știai, că „Petru Maior” e în cursul mutării, ori mai târziu al aranjării, încât disordinea, care e nelipsită în cazurile de acestea, te ținea acasă, sau la cafenea. Căci te duci numai unde știi, că poți să stai liniștit un ceas și unde îți face plăcere. Inșă „Petru Maior” a trebuit să treacă și peste incurcăliile mutatului, tocmai fiindcă dorea să aibă un local mai statornic, mai potrivit trebuințelor sale.

Și, de acum, e bine la „Petru Maior”. In strada Mátyás nu ne încumătam să-l cercetăm pentru sgomot și pentru casa puțin simpatcă, chiar puțin curată, în care era. Acum e altfel.

In strada Baross, nu departe de biserica parohială catolică a cerului al VIII-lea, se înalță două noul palate, moderne și masive, proprietatea fraților Mociony. In primul palat, la parter, e „Petru Maior”. O antișambră curată, garderobă cu lavator, sală de lectură, o bibliotecă, o chilie pentru beneficiații societății și două odăițe pentru servitor, — iată localul de acum al soc. „Petru Maior”.

Față cu trebuințele societății e destul de potrivit, deși credem că s'ar fi putut găsi și alte odăi mai accommodate tot în acel palat. Față cu numărul mare al membrilor — mai mare decât în ori care an de mai înainte! — e prea strâmt.

Comitetul de acum, ales de curând, in urma dimisionării comitetului din Septembrie, își face o laudabilă ambiție din îngrijirea localului. Noul prezident spunea, în cuvântul său de program, că una dintre scopurile societății „Petru Maior” e să aibă un local simpatcă și atrăgător, care să poată deveni un „cuibușor cald” pentru fiecare student român din Budapesta, un cuibușor către care să te simți atras, tocmai pentru îngrijirea și curățenia sa. Ca cronicar fidel, trebuie să remarc faptul, că într'adevăr se traduc în faptă acestea făgăduinți. Garderoba în sfârșit e folosibilă, e aranjată

biblioteca și se ține în bună rânduială sala de lectură.

Dacă noul comitet va ținea și pe viitor la acestea porniri, atunci va reuși să lege tot mai mult studențimea de „Petru Maior”, prin un mijloc, neînsemnat la părere, dar foarte adânc. Iar când ai reușit să aduni lume multă la „Petru Maior”, ai realizat partea cea mai grea din programul societății.

E simpatcă la „Petru Maior” acum și băieții încep să vie cu drag.

Incepe viață mai intențată.

In noul local și cu noul comitet, suntem în drept să așteptăm pornirea unor mișcări mai sprintene la „Petru Maior”, sub toate privirile. Semne bune avem. Și nu numai semne, ci chiar și fapte. Pe cât suntem informați, se depun siliții ca să se aranjeze pe temeluri mai solide partea administrativă, care e o chestiune de căpetenie în viața oricărei societăți, fie și numai pur literară. La „Petru Maior”, care susține local, bibliotecă, sală de lectură, cu atât mai vărtos.

De curând am avut parte să asistăm la o ședință literară, ținută la înălțime.

S'a declamat frumos și cu suflet din Coșbuc și s'a citit o conferență despre „Dr. Augustin Bunea, ca istoric și om de cultură”. Cu puțin înainte de vacanță, se mai ținuse o astfel de ședință, în care s'a vorbit despre *Socialismul științific în legătură cu problemele actuale*. D. Alex. Moldovanu s'a dovedit foarte harnic și ca cercetător și ca conferențiar, cu ciclul său de teme din domeniul sociologiei.

Un prieten, membru al comisiei literare, îmi pomenea într'o zi despre o serie întreagă de conferențe din istoria românească, pe cari le vor ținea în viitor colegii dela litere. Asemenea hotărâri au luat și colegii dela medicină.

Fiind iarnă acum, echipa sportivă e mai mult în așteptarea unui nou sezon. Bobsleigh-ul e pentru oameni cu vreme și cu parale. Și pentru cei cari pot merge la munte. De altfel sănătutul, e mai mult un sport de lux, care se răsună uneori cu frângeri de mâni și de picioare, cum se poate citi des.

In vederea noului sezon însă, băieții nu stau cu mâinile în sân. Se îngrijesc de mijloace și de viitoare acțiuni.

Pentru încurajarea sportului, fruntașii români, cari au petrecut de curând în Budapesta, au colectat suma de 170 cor. Societatea a luat act cu multă bucurie de acest gest frumos și încurajator. In zilele trecute, am văzut sosind la societate, tot pentru încurajarea sportului, suma de 100 cor., trimisă de d. colonel S. de Herbay, un mare aderent și sprijinitor al mișcării sportive.

Semne învederate, că societatea dă mișcării sportive toată atenția cuvenită. Ne bucurăm însă, că, pe cât pare, înțelege să țină înaintea ochilor, că are și alte meniri, de ordin social, cultural și educativ.

Pregătiri întinse pentru o serată publică cu dans.

Mergând, mai ales spre seară, la „Petru Maior”, poți să observi o mișcare vie în sala de lectură. După cină se țin probe de cor și de orchestră. Se schimbă des anunțurile pe tabela de publicații. Înțelegi numai decât, că se gătește ceva.

Da, se pregătește. Și cred că nu voi fi ținut de rău, dacă tradez un secret, mai ales tinerelor cetitoare. Societatea „Petru Maior” face pregătiri întinse pentru o serată muzicală cu dans, care se va ținea în 28 Februarie n. a. l. Se promite, într'adevăr ceva frumos și demn.

Mai mulți bărbați însemnați ai vieții noastre sociale și publice, au primit să patroneze serata societății „Petru Maior”. Și, pe lângă tinerimea română din Budapesta, au primit să fie aranjieri o mulțime de foști membri ai soc., astăzi advocați, medici etc.

Pe cât știm, serata va avea puncte de cor. de orchestră și soli. Corul urmează probe sub conducerea dlui Vasile Petrașcu, stud. comer. care a dat frumoase probe despre destoinicia sa în materie, chiar în cursul anului trecut. In fruntea orchestrei stă d. Emil Chețianu, stud. la drepturi, asemenea forță probată.

Poate sunt prea indiscret când tradez și taina că societatea a luat în vedere să roage pe drăgălășa dsoară Delia Plopu, să-și dea, și de data asta, foarte prețiosul său concurs la serata noastră. Nu ne indoim că va reuși acest pas al comitetului și vom avea norocul să admiram pe dsoara Plopu și cu această ocazie.

D. Olariu, va avea credem, punctul său din program. Nici nu se poate altfel.

Se vede mult zor în acestea pregătiri. Și nu înzădar. Căci deja de pe acum, interesul față de serata tinerimei noastre universitare e foarte mare. Zilnic suntem asediați din partea familiilor românești cu întrebări asupra terminului și condițiilor ei. Se pun întrebări dese și din provincă.

— A da, era să uit un secret! Băieții naibii cică au făcut deja rost de o muzică strașnică, ceva mai rar. Nu vreau să spuie cum și de unde, ci zimbesc sireți, dacă-i întrebi. Și spun, că damele or să vie în costume româ-

noști, că o să fie probabil și alte surprize. Și câte mai spun, dacă stai să-l ascuți...

Ei, să vedem!

Gr. P.

Din Rodnanouă.

Primum următoarele:

Dela Rodna veche pe valea Someșului în sus în departare de 7 km. se află comuna Rodnanouă sau după cum îi zice poporul: Șanț. Aceasta comună are la 2500 locuitori romani, cari traiesc din economia vitei și padurării. Uinioră locuitorii acestei comune au fost în stare foarte bună, atunci s'au cădât biserica, școala și edificiul pentru casa comună, dar luxul, faia, mai adaugând și anii răi cu ajutorul domnului primar, notar și a domnului părinte *Pamfilu Grapini* au ajuns la sapă de lemn.

Acesta poartă destinele acestei comune. Părintele Grapini e și notar și primar în sat. Ce vrea el și protopretorele Hozsda, se face. În timpul din urmă am aflat că părintele Grapini — protopop în tractul Cărbavului, — care înaintea lumii se dă de mare român, a devenit primejdios pentru neam și în deosebi pentru comuna Șanț, — fiindcă lucră mână în mână cu protopretorele amintit la nimicirea a tot ce e bun și românesc.

Acest preot de model nici barem o foaie românească nu-și ține, ba ce e mai mult în anul trecut, s'a dat un raport în ziare despre activitatea celor dela „Astra” desp. Nășăud, în care se spunea că s'au ținut vre-o 10 prelegeri poporale din partea părintelui Grapini, iar de fapt nici măcar o prelegere n'a fost. Ar trebui să fie un control mai bun și să nu se încunună cu lauri oameni de aceia, cari nu merită și cari sunt chiar dușmani ai neamului.

Bieții de noi, bătuți de soare, uitați de oameni și chiar de Dumnezeu, ne-a mai rămas în aceste zile grele ultima nădejde de scăpare, deviza: „prin noi înșine”.

Bătrânii i se închină de mult acestei devize menite să închege toată suflarea românească într'o singură tabără invincibilă, iar noi cei înrolați nu de mult sub steagul românesc pornim cu fruntea deschisă în luptă pentru recăștigarea drepturilor usurpate. Pândim și veghem că nu cumva dușmanul să deie asupra noastră, ne cinstim datinele moștenite dela străbuni și ne apărăm cu îndârjire sărăcia, nevoilor și neamul. Iar în loc să avem sprijin dela cei mai mari ei ne discreditează înaintea poporului și ne prezintă ca și cum noi am fi dușmanii lui.

Ba nici cu poporul nu se dimite să steie de vorbă, are vre-o câțiva oameni pe cari îi folosește de poștă prin sat și e vai și amar de capul aceluia sătean, care ar fi cutezat să vorbească ceva despre dsa. De vine vremea și are respectivul ceva funcțiune liturgică îl taxează de il ustură sufletul. Pentru o singură cununie în anul 1913 a luat dela un biet bătrân sărac, — care e avizat să lucre în sat ca să poată trăi — 100 cor. Tot asemenea abuzuri face și cu înmormântările. Nu se ține de stola impusă de Preaven. Consistor, care cât vrea și bietul om trebuie să-i deie temându-se să nu-l deie pe mâna primarului și a notarului, cari sunt supușii lui. Pentru o înmormântare pretinde de'a 40—100 cor. Cu taxe de acestea ori cât de bine ar sta poporul, îl aduce la sapă de lemn. Oare are cunoștință Preaveneratul Consistor de Gherla despre abuzurile acestea???

Nu vreau să mai continui pe coarda asta din anumite considerații, fiind în buna credință că părintele Grapini văzând acestea, va face pocăință în sac și oenușă și îi va părea rău de cele făcute.

Lucrurile cele mai mari nu le înșir deocam-

dată, dar să fie sigur dl Pamfilu Grapini, că le voi da în publicitate toate în cazul când nu s'ar corege și nu ar da semne de altă viață în interesul Românilor.

Coresp.

INFORMAȚIUNI

Arad, 31 Ianuarie.

Mersul vremii. Institutul meteorologic anunță: ger, vreme uscată.

Prognostic telegrafic: ger, vreme uscată.

Temperatura la amiazi a fost: — 8.2 C.

Albanezii cer sprijinul și intervenția regelui Carol. Ziarul vienez „Die Zeit” publică o telegramă a mai multor notabili albanezi, către regele Carol, prin care cer intervenția României pentru încetarea barbariilor din Epir.

Numire. Compatriotul nostru, d. Gh. Bogdan-Duică, a fost numit din partea noului ministru român de culte și instrucțiune publică, inspector general al învățământului normal.

O conferință despre Românii din Ungaria la Paris. Vineri, 30 c., d. Mircea Russu Șirianu avocat și publicist, va ține la Paris, în marea sală „Voltaire” o conferință asupra situației Românilor din Ungaria. A fost invitată întreaga colonie română din Paris precum și reprezentanții presei.

Incidentul dela Saverna pe scenă. Ziarului „Neue Freie Presse” i se anunță din New-York: În New-York a avut loc premiera presei „Zabern” de Theodoro Schumacher în Adolf Philipp-Teater. Jurnalul germanofil din New-York află piesa de foarte exagerată.

Italia în Asia Mică. Din Roma se anunță: Cercurile politice din localitate comentând noul demers făcut de marchizul Garroni, ambasadorul Italiei la Constantinopol, pe lângă sublima Poartă în chestia despăgubirei pentru ocuparea și administrarea insulelor Dodecanesului, observă că intențiunea Italiei nu este să ceară dela Turci plata cheltuielilor sustinute, ci să obție o compensație potrivită cu sacrificiile ce le-a făcut prin unele avantajii economice ce Turcia i le-ar putea asigura în Asia mică.

Pe când mai toate puterile, Anglia, Germania, Franța și Rusia, au în Asia mică zone de influență întinse și bine hotărâte, Italia până acum n'a putut să obție decât o mică concesiune de cale ferată lângă Medana.

Ei bine, Italia năzuiește să capete în Asia otomană o situație care să se potrivească atât cu interesele sale cât și cu puterea sa maritimă în Mediterana. La marea răspântie a intereselor europene din Turcia asiatică, Italia sosește cu ultimul tren: dar aceasta este un cuvânt mai mult pentru ca guvernul italian să simtă necesitatea și datoria de a recăștiga timpul pierdut. (A. T. I.)

Roma a pus la Index toate operele lui Maeterlinck. „Osservatore Romano” din Roma publică un decret al Index-Congregației, prin care toate operele marelui scriitor francez M. Maeterlinck sunt puse la Index.

Ibsen la tribunal. Dacă marele dramaturg și filosof norvegian nu este astăzi atât de jucat pe scenele teatrelor europene — deși din când în când repertoriul străin readuce câte una din lucrările sale dramatice și deși în teatrul modern curentul ibsenian predomină celelalte curente — numele lui Ibsen a fost de curând adus înaintea unei instanțe judecătorești.

Între ultimele telegrame din Kristiana figurează astăzi una care ne aduce următoarele interesante noutate: „În fața tribunalului din Bergen se judecă un proces care pasionează întreaga lume literară.

E vorba de scrisorile de dragoste ale lui Ibsen, scrise în floarea tinereții unei frumoase domnișoare din Kri-

stiana, care s'a măritat, în urmă și trăiește și astăzi. Această dsoară, înainte de a se mărita, a încredințat prețioasele scrisori unei prietene, mama scriitorului R. Petersen, care acum vrea să le dea publicității.

Adevărata posesoare a scrisorilor, fostul ideal din tinerețe al lui Ibsen, l'a dat în judecată pe scriitorul Petersen cerând să i le înapoieze și oprindu-l de a le publica. De altcum aceeaș dorință a exprimit-o în fața tribunalului și fiul lui Ibsen”.

Sentința în acest proces, care interesează lumea literară, este așteptată cu o explicabilă nerăbdare. De ea, înainte de toate — și aceasta este partea esențială a procesului — depinde publicarea scrisorilor de dragoste ale lui Ibsen, scrisori cari vor fi prețioase documente de psihologie, întru cât marele mag norvegian a închis în ele una din cele mai mari sentimente și pasiuni, cum e dragostea.

Dispariția unei princese române, în Paris. „Die Zeit” aduce știrea: Poliția din Paris se ocupă cu dispariția misterioasă a unei princese române, care sub numele Mestscherski a apărut în teatrul „Femina” ca dansatoare.

Un Rus e pus sub acuză, că a ucis-o pe dansatoare, care avea depusă o însemnată sumă de bani la o bancă din Paris.

Lecțiunea „Titaniculul”. Pentru prima oară de când au fost organizate conferințe, spre a discuta interesele navigațiunii maritime, treisprezece națiuni, reprezentate la recenta conferință din Londra, au semnat o convenție, care prin regulile ce conține este menită să asigure navigatorilor o mai mare siguranță.

Pe când conferința dela Bruxelles s'a ocupat de responsabilitățile în caz de abordaj sau de chestiunile comerciale în legătură cu radiotelegrafia, aceia din Londra a studiat mai bine de două luni problema siguranței în mare, căutând în primul rând mijloacele de a preveni accidentele și în caz de accident, cele mai bune măsuri pentru salvarea naufragiaților.

Convențiunea se aplică năvilor cu propulsiune mecanică, ducând mai mult de 12 pasageri și al căror drum, le îndepărtează cu mai mult de 200 de mile de coasta cea mai apropiată.

Un dar de onoare pentru principele de Wied. Din Roma se anunță: Colonia italiană albaneză de aici i-a predat principelui de Wied ca dar de onoare un șipet de argint cu câteva relicvii dela marele duce albanez Scanderbeg. Șipetul poartă pe capac numele principelui.

Noul viețuitoare marine. Nu e vorba de legendarul „Șearpe al oceanului” a cărui aparițiune în Pacific, coincide cu vacanța și seceta de informațiuni senzaționale. În timpurile mai vechi Oaus magnus și episcopul Pontopidan „au văzut” (?) în apele norvegice monștri, care aveau o suprafață vastă și inegală, al căror diametru măsura o jumătate de leghe și a căror înălțime se ridica la 30 de picioare deasupra apei.

În depresiunile care formau inegalitățile suprafeței dorsale a monstrului, rămânea apă, pe care săreau alți pești de dimensiuni mici.

Puțin câte puțin „colinele” acestei insule vivante se ridicau și formau brațele acestui monstru marin, care unul din ele, era în stare să răstoarne un vas aventurat în apele în care domnea această viețuitoare gigantică și furioasă.

Dar, să lăsăm legenda.

Acum, profesorul Clum, din Leipzig a publicat în două volume, o admirabilă descrițiune a speciilor, pe care le-a cules în timpul campaniei de explorațiune submarină, pe care a făcut-o în 1898 și 1899, pe bordul năvii Valdivia. Nu e vorba de animale gigantice, dar de creaturi ușoare, delicate, adeseori transparente, cari trăiesc până la profunzime de 3500 m. Aceste viețuitoare au corpul colorat în roz sau chiar în roșu, sau devine incolor și transparent ca cristalul.

TELEFON: 912.

Atelier cu putere electrică pentru încadrarea tablourilor.

Specialități de cadre

Asortiment foarte bogat de cadre ovale și rotunde, foarte moderne. — Serviciu prompt și conștiințios. — Prețuri convenabile.

Freiman Testvérek

ARAD, str. Weitzer J. nr. 9.

Se caută ucenici cu plată.

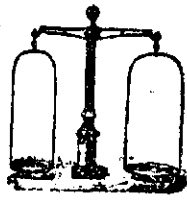
Fe 1801

KITZINGER JÓZSEF

fabricant de cumpene chimice și mecanice pentru articlii de precizie

BUDAPESTA, VI., Nagymező-utca 52.

Execută și livrează cumpene pentru farmaciști, bijutieri, scrisori și pentru pachete, cumpene pentru lucrări de analiză și precizitate, aparate pentru fizică, chimie și de măsurat; brevete și tofelul de lucrări în această branșă.

Execuție cu specialitate.

Prețuri convenabile.

Prețuri franco.

Ki 1172

Minunea industriei!

Marele „krach” din New-York și Londra în consecință o mare fabrică de argintărie se vede îndemnată să pună în vânzare, pe lângă un neînsemnat câștig, scutită de o are magazinată. Subscrierul sunt autorizat să implinească această încredințare și în conse înță pentru numai 15 cor. 50 fil. expediez următoarele obiecte:

- 6 buc. cuțite de masă, foarte fine, cu prășele veritabile engleze.
- 6 buc. furculițe americane patentate, dintr-o buc.
- 6 buc. linguri pentru mâncare
- 12 buc. linguri te
- 1 buc. lingură mare pentru ceașcă
- 1 buc. măsurător pentru lapte
- 6 buc. tase engleze „Victoria”
- 2 buc. feșni elegante pentru masă
- 1 buc. stre urător pentru ceai
- 1 buc. presător fin pentru zahăr.

42 buc. numai cu 15 cor. 50 fil.

Mai de mult aceste 42 obiecte se vîndea cu 80 cor., iar acum se vînd pentru un preț minimal. Argintul american brevetat e un metal, dinlăuntrul și dinafară, alb, care argint își conservă col area timp de 25 de ani, ceea ce garantează.

Ca dovadă că nu e o mișelie, mă oblig a acest anuț să restituți banii oricui nu-i va placea marfa cumpărată. Folosiți-vă de prilej, ca să vă procurați o elegantă garnitură de argint, care e un admirabil cadou de nuntă și ocazional, apoi e potrivit oricărei gospodării. De vânz. HIRSCHBERG H. magazin zaro nunal la:

WIEN, II., Rembrandtstrasse 19. Telefon 14597.

Exp. diere în provinciã cu ramburs sau pe lângă trimiterea anticipativă a banilor.

Prat pentru curățit 20 fileri.

Veritabile numai cu marca ce se vede aici.

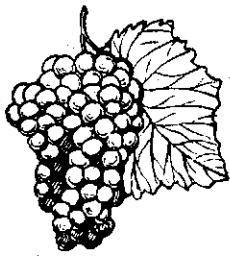
Extras din scrisori e de recunoștință.

Baroneasa Edelsheim mi-a recomandat călduros garniturile cumpărate dela dv., de aceea te rog să-mi trimiți mie donă garoțuri.

Tisza Hona nesc. Degenfeld, baroneasa Schomburg. Sântem foarte sat sfăcuți cu garnitura trimeasă și rum încă o garnitură. Superioara Institutului Maria, Budapesta IX., Szekes-utca nr. 3.

Am primit cele comandate și sunt foarte satisfăcut cu ele. Rog încă o expeditură. Ke. 1568 Cluj.

Baron Bánffy.

Sursa de cumpărare a

ultoilor lemnoase cu rădăcini

Berlandieri, —

Riparia Teleki

și alte soiuri de ultei netezi

și mlădițe cu rădăcină, — la

(Ke 1719)

Teleki Zsigmond, școală de vie în VILÁNY (com. Baranya).

Cereți marele nostru prețurent ilustrat.

PENTRU CA SĂ CUMPĂRAȚI

„PIANURI”

nu trebuie să mergeți la BUDAPESTA, la

„TRISKA”

se pot cumpăra cu prețuri favorabile. În localitate introducerea pe timp de un an o face gratis. În provinciã: expediază pianuri cu porto și pachetare gratis.

TRISKA J.

CLUJ (KOLOZSVAR),

str. Bartha-Miklós nrul 14.

Fondat în a. 1845.

Telefon 102—01.

DREHER IGNACZ és FIA

fabrică de mărfuri fine de oțel

BUDAPESTA, IV., Kossuth Lajos-u. 14.

Ofertă tofelul de cuțite de buzunar, foarfece, briciuri, achisite pentru ras și manikur, tacâmuri pentru poame și pentru miasă, instrumente pentru grădină și articlii de economie. Cereți catalog. (E 500—50)

FACETI O INCERCARE!

CARNEVAL

(scutit prin lege).

CEA MAI EXCELENTĂ SPECIALITATE de GUMĂ IGIENICĂ.

Garantă pentru fiecare bucată.

Prețul unei duzine în pachetare originală 6 cor.

De vânzare în centru, la:

Büchler Gyula

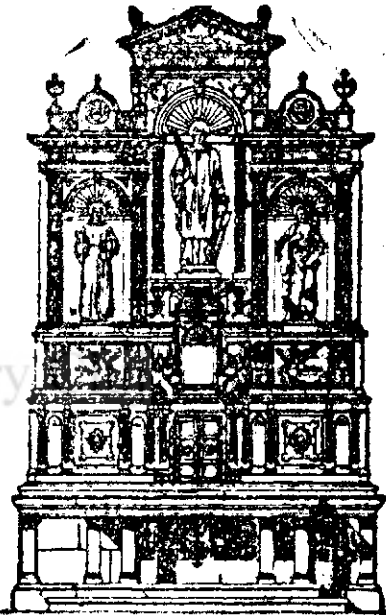
WIEN, VII., Keiserstrasse nrul 109.

Prețurent unguresc gratis (pentru o marcă de 20 fil. se trimite în plic închis). — Revanzătorilor li-se dă provizie mare. (Ke 1548)

STRIZS ISTVÁN

Industriaș artistic și constructor de altare, atelier artistic pentru aranjamente bisericesti

Isaszeg, Budapest mellet.

Fund. 1894.

Fund. 1894.

Execută în orice stil, altare moderne, iconostasuri, peșteri-Lourdes, s. mormânt, fântâni pentru botez și amvoane, statue sfinte, icoane pentru drumuri, din lemn și teracotă, potire, sacristii, candelabre, felinare și tofelul de lucrări de metal. Haine bisericesti, prapori, broderii artistice-bisericesti de aur și mătasă; renovări de biserici, picturi, repararea și aurirea altarelor, pictarea altarelor și a tofelul de icoane. Protecție și dessemuri prospecte gratis. Mergerca la fața locului pe chefulala proprie. (S 1303)

Societatea de asigurare olandeză societate pe acții

„Allgemeine Maatschappij van Levensverzekeringen Lifrente” în AMSTERDAM.

Diracțiunea p. Ungaria se află în palatul propriu al inst. în Budapesta, Kálvin-tér, Baross-utca 1, Üllői-ut 2—4 sz. Intrarea prin poarta nrul 4 din bulevardul Üllői.

Cele mai ieftine taxe:

Suma asigurărilor la sfârșitul anului 1912	)	peste 406 mil. cor.
Suma rezervelor	)	120,416.453 cor. 94 fil.
Afară de rezerva replătirilor	)	986.409 cor. 14 fil.
Plățile de până acum făcute asiguraților	)	13,153.386 cor. 05 fil.

(E 1758)

DELA UN STOMAC STRICAT

provin nenumărate boale.

Todeauna să nizuim să avem apetitul și mistuirea în ordine.

Balsamul „Universal” a lui Gyarmati e un mijloc miraculos de casă, are aromă plăcută, care luat într-o lingură de cafea e nevătămător sănății. Balsamul „Universal” al lui Gyarmati are efect excelent la lipsa de apetit mirosul rău de gură, răgăială, colică, aprindere de stomac, sgârçuiuri, boale de intestine și de ficat, etc.

••••• 1 sticlă de probă 1 coroană. •••••

••••• 12 sticle franco numai 5 coroane. •••••

Singurul proprietar: Farmacia orășanească

a lui EMIL GYARMATI în Baja.

De vânzare numai la proprietar. Ke 1446

Knapp Sándor, Arad

institut de vopsitorie, curățire chimică și spălarea cu aburi a albiturilor.
Local de primire: colțul străzilor Weitzer János, și Kazinczy.
Stabilimentul: strada Magyar nr. 26. — Comenzile din provincie se execută prompt și conștiințios.

Ka 1247

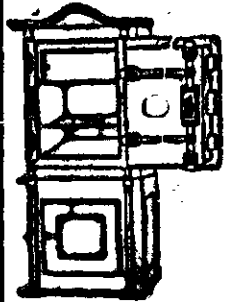
Atelier pentru vopsirea hainelor în cele mai noi culori moderne, după model. — Curățitorie chimică a haine, în mod uscat. — Curățitor și vopsitorie de dantele, perdele, dantele, pânuri de păr, covoare, stă de mobile, mănuși etc.

Experiență îndelungată în străinătate.

Cassă pentru bani și documente

sigure contra focului și hoților

Mo 1112

numai fabricate propriu de toate solurile și în orice mărime, gata în tot felul de executări în depozit, netede și îndoite, fără legături lungi prin urmare nici un sprijin pentru părgălia hoților. Casse cu casete separate contra focului și Parquill în periferie casete pentru matricule mici și mari. Prețuri moderate. Pentru biserică, comune și societăți etc. după învoire și în rate.

GUSTAV MOESS, SIBIU,
Quergasse Nr. 3. Hechtgasse Nr. 4.
Casse panțerate numai la comandă.

OLIVIU PASCU

— inginer diplomat —

Orăștie--Szászváros

Strada Berilului numărul 8.

Îndreptînd orice lucrări tehnice și anume: măsurări de pământ, de păduri, parcelări, corecții de hotar, brazde, cât și desemnări de mape și schițe. Pregătește planuri și preliminară privitoare la-orice-fel de clădiri și alte lucrări, edifică vile, case de locuit, clădiri economice, plafoane și poduri de betonarmat, șosele, trenuri normale, trenuri economice și industriale, canale, apaducte, jilipe, etc. — Interesații sunt rugați a se adresa cu încredere firmelor care cu plăcere le va sta la dispoziție!

(Pa 1051-52)

Premiat cu marele premiu Grand Prix.

Cine dorește să aibă o față albă ca laptele, să folosească crema americană, pudra americană și săpunul american, care depărtează de pe față și de pe mâni orice fel de pete, și întrece toate mijloacele de acest fel, întrebuintate până acum.

== Se capătă la: ==

Apoteca Sfântul Gheorghe în Oravița.

Prețul unui borcan de cremă americană 1 cor. Prețul pudrei americane 1.50 cor. Prețul săpunului american 1 cor. În contra durerii de dinți mai bune sunt picăturile americane. Prețul 1 cor.

(Oo 1574)

Apaducte

Incălzire centrală cu apă și aburi, ventilatoare, aranjamente pentru ferbătoare cu aburi și spălător cu aburi, pompe, closete —

Knuth Károly

Inginer și fabricant, liferantul de curte al Al. Sale ces. și reg. arhiduc. Josif

Budapest, VII. Garay-u. 6-10 sz.

(E 691-20)

Hoffmann Sándor, magazin de dantele

ARAD, numai în Andrásy-tér numărul 20. (palatul Fischer Eliz).

Ciorapi de mătăasă în culoare neagră, și altă culoare.

Mănuși groase în orice culoare, 50 fl.ri.

Au sosit voalurile „TANGO“, în orice culoare.

Ciorapi de școală calitate excelentă, dela 37 fl. în sus.

Mare hală de dantele până la finea lui Ian.

dantele fine de malin, rüché, broderii, funde, țesături de dantele, gulere de dantele, asortiment foarte bogat, prețuri foarte moderate. Decoruri pentru haine, blane și tot felul de achisite p. cusătoare și p. casă, tivituri de blană 1.60 metru în orice culoare.

TRUSOURI P. PĂPUȘE. Perine lungi p. botez, cu broderie 2.—, 3.—, 4.— cor. Perine lungi p. botez, cu broderie elvețiană 5.—, 6.—, 7.—, 9.— cor. Plapume pichet, cu broderie elvețiană 4.—, 5.—, 6.—, 7.— cor. Cămăși p. păpușe, rochuri patente, tetrapelence, lepedeie de gumă, cu prețuri foarte moderate — Vânzare excepțională de albituri pentru femei. — Broderii fine de gaz și materii de dantelă în rămășițe cu prețuri foarte ieftine.

Ho 1386

Roș să priviți vitrinele mele

Broderii dela 10 fleri în sus.

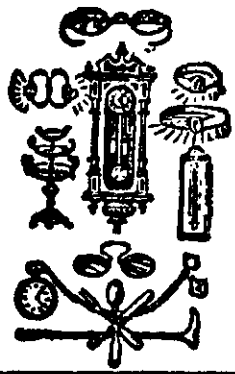
Dantele fine de ață, 1 m. 27 fl.

Funde late, de 2500 m. 1 m. 48 fl., în orice culoare.

Gamașe cu nasturi p. femei și bărbați.

GEL MAI MARE MAGAZIN DE OROLOAGE ȘI BIJUTERII
LOSONCZY LAJOS clasornicar și bijutier.
 ARAD, PIAȚA LIBERTĂȚII Nr-ul 1.

Țin în magazin oroloage pentru buzunar veritabile elvețiene, oroloage de părete cu sunet de clopot, oroloage moderne. Bijuterii de aur și argint. Cea mai ieftină sursă de cumpărat.

Serviciu prompt.
 Mare atelier de reparat.

Cu deosebită stimă
Losonczy Lajos
 orologier și bijutier.

FUND. IN A. 1836. DISTINS LA NUMEROASE EXPOZIȚII.

Horn Lajos, APATIN (Bácska).

Liferantul armatei regale române. Cea mai veche fabrică de instrumente muzicale în Ungaria.

Oferă renumitele și excelente specialități de instrumente muzicale, după sistemul vienez, și anume: instrumente de aramă, — de lemn, — de suflat, apoi excelente instrumente de lovit și — cu arcuș, precum și părți de ale acestor instrumente

Garantéz pentru lucrare bună și conștiințoasă, și mai ales pentru sunet curat.

Violini de școală dela 6 cor. în sus, în orice preț. Asortiment foarte bogat în gramofone. — Condiții favorabile de plătire. — Reparaturi se execută ieftin și cu specialitate. — Prețuri gratis. —

(Ho 1882)

Correspondență în limbile maghiară, germană și sârbă.

INTREPRINDERE TEHNICĂ ȘI DE LUMINAȚIE

Arad, Weitzer János, palatul Minorităților.

Telefon 35.

Telefon 35

Instalațiuni electrice cu prețuri foarte convenabile

Oferim on. public candelabre elegante cu prețuri moderate Ținem la dispoziție prețurile originale al celor mai de seamă fabrici de candelabre. Executăm totfelul de transformări de candelabre, cea-ce aducem la cunoștință mai ales acelor ce-și schimbă locuința. Telefoane de casă, instalațiuni de sonerii electrice pentru camere. aranjamente și reparări; lămpă electrice pentru buzunar, ciucuri și prisme de sticlă, totfelul de articli și instrumente de luminație.

Cu deosebită stimă

INTREPRINDERE TEHNICĂ ȘI DE LUMINAȚIE

HOFFMANN és Társai, în ARAD.

In atențiunea concetățenilor!

Marea Hală Centrală ARAD,

bulevardul József-főherceg ut numărul 1.
 Vis-à-vis cu palatul primăriei. (Palatul casei de păstrare „Victoria”)

e cel mai ieftin isvor de cumpărat obiecte de jucărie lucrate artistic articole de porcelan, sticlă și obiecte p. economia de casă, mare asortiment de tăști pentru copii de școală, plăci pentru gramophon cu cântece românești permanent în mare asortiment.

He 1859

Alife „Mágnás” p. față:

singleul mijloc cosmetic nevătămător, contra sgrăbunțelor, despoierii pielii, petelor din față, crepării pielii, roșății și contra tuturor boalelor de piele. După întrebuințarea unei singure tegle dispar sbărciturile feței. Prețul 1 tegle 1 cor. 50 fil. Pudră „Mágnás” (în 3 colori) 1 cutie 1 cor. 50 fil. Săpun „Mágnás” 1 cor. 20 fil.

Cosmetic „Mágnás” pentru mâni:

foarte folositor pentru catifelarea mânilor roșii, degerate, crepate, aspre și sbărcite. E de prisos a se mai întrebuința glicerină și vaselin, deoarece efectul cosmeticului „Mágnás” e sigur și acest cosmetic poate fi întrebuințat și ziua. — Prețul 90 fil.

„Anti pertussin”:

mijloc excelent contra tusei și răgușelii, respirației grele, catarului, tusei măgărești la copil. — Prețul 1 cor. 80 fil.

Spir „Prima”:

mijloc excelent contra reumei și podagrei, durerii de cap și de dinți. După 1—2 întrebuințări are efect sigur. — Prețul 1 sticle mari 1-50 fil.

Spir „Cappilloform”:

singleul mijloc excelent contra căderii părului. — Prețul 1 cor 50 fil.

„Deutoform” apă pentru gură:

cel mai bun mijloc contra mirosului rău de gură și pentru împedecarea stricărei dinților. — Prețul 1 cor. 50 fil.

Balsam de Ardeal pentru stomac:

mijloc excelent contra durerilor de stomac, lipsei de apetit, incuierii scaunului, stomacului stricat și boalelor de stomac. — Prețul 1-50 fil.

Vopsitor pentru păr:

în culoarea neagră, întunecată și brunată deschisă, mijloc excelent și durabil, nu murdărește albiturile de pat. — Prețul 5 cor.

Regenerator pentru păr:

redă părului cărunt culoarea originală. — Prețul 1 cor. 20 fil.

Contra ciurmei de porci:

precum și în contra tuturor boalelor porcilor, cel mai excelent medicament, recomandat de către medici, este praful de Ardeal pentru porci. — Prețul unei cutii mari 1 cor., o cutie mică 50 fil. O singură întrebuințare a prafului de Ardeal pentru galițe încetează perirea galiților. — Prețul 1 cor.

Hypnonervin:

singleul mijloc sigur și probat contra nervosității și a insomniei. Prețul 3 cor. — Toate medicamentele mai sus amintite se află de vânzare și se pot comanda numai la farmacia lui

KELEMEN SÁNDOR ZILAH. :- Vă păziți de imitații!

FRANZ SEEMANN

ceasornicar, prăvălie de orologe

Sibiu-Nagyszeben, str. Turnului (Saggasse) 30.

Oferă on. public din localitate și provincă prăvălia sa de

ceasuri și bijuterii,

unde pentru cele mai ieftine prețuri se pot procura ceasuri de buzunar, de părete și sculătoare precum și totfelul de bijuterii și inele de logodnă.

Reparaturile se execută cu specialitate.

Pentru ceasurile cumpărate și reparate la mine ofer garanție. (Se 1588)

BALSAMUL FARMACISTULUI A. THIERRY

Are efect neîntrecut la boala de plămâni și de piept moderează catarul, încetează tusea împreună cu dureri. Incetează aprinderea de gât, răgușala și boala de gâtlee, precum și febrința, durerile de stomac și colica. Vindecă hemoroizii și boala genitală, curățește rinichii, deșteaptă pofta de mâncare și promovează mistuirea. Mijloc excelent contra durerilor de dinți, a dintelor găunoși, contra mîrosului greu de gură, precum și contra tuturor boalelor de gură și dinți, răgăceli, încetează mîrosul greu provenit din gură sau stomac. Mijloc excelent contra limbricului lat. Vindecă orice rană, locuri de răni, orbalțul, beșicele provenite din febrințeli buboale, usciorul. Are efect excelent contra durerilor de urechi.

ICH DIEN

Allein echter Balsam von der Schuttenapotheke des A. Thierry in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn.

In cantitate mai mare de vânzare la drogheriile Thalmayer és Seltz, Hochmeister urodai și Radanovita Testvérek în Budapesta, ori direct de la A. Thierry, farmacie la Ingerul păzitor, Pregrada, lângă Rohitsch în Arad de vânzare la farmaciile Földes Kelemen și Stântul Ștefan a lui Hehe Vilmos.

Sarkadi és Windisch

magazin de mașini de cusut, biciclete și gramofone. — Reprezentantii în Ungaria de sud a mașinelor de scris „ROYAL”.

Vârșeț (Versecz), str. Deák-Ferencz 3.

Oferăm on. public bogat asortatul nostru magazin, condițiuni favorabile de plătire chiar și în rate, pentru mașini dăm 6—10 ani garanție. Mare atelier specialist de reparare. Prețuri gratis și franco. La dorință mergem la fața locului. (Sa 1570)

TELEFON:

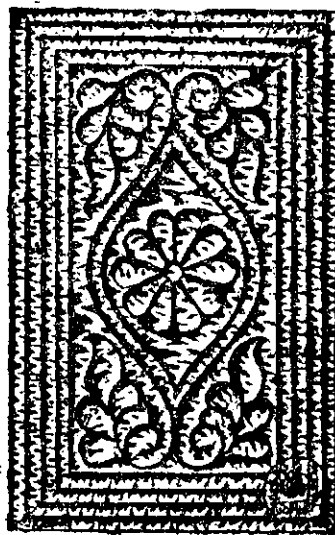
179.

TELEFON:

179.

STERN S. FABRICA DE PLAPOME ȘI ALBITURI PENTRU PATURI CLUJ (KOLOZSVÁR), strada Szentegyház-u. nrul 7

Atrage atențiunea on. public din loc și din provincă asupra

fabricii de plapome și albituri p. paturi aranjată cu excelente puteri de muncă.

Execută plapome, matrațe, totfelul de albituri pentru paturi, din material excelent, în mod prompt și cu prețuri convenabile.

Primește spre transformare plapome și albituri vechi p. paturi.

Se 1210

Institut de asigurare ardelen

„TRANSYLVANIA” SIBIU, str. Cisnădiei 1-5

Edificiile proprii.

Asigurări împotriva focului,

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile, etc. pe lângă premii recunoscute de cele mai favorabile condiții.

(Te 233—53)

Asigurări asupra vieții

(pentru învățători și preoți români gr.-or. și gr.-cat. dela așezămintele confesionale cu avantagii deosebite), pe cazul morții și cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de pensiu și de participare la câștig, asigurări de zestre (copii), pentru serviciul militar, asigurări pe spese de înmormântare.

Asigurări de accidente corporale,

contra infrației (furt prin spargere), și alte nenorociri întâmplătoare.

Asigurări contra grindinei (de piatră). Asigurări de pagubă la apeducte

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1912.	K.	5,456,645.67
Capitale asigurate pe viață achitate	„	5,458,689.43
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1912 (foc	„	133.667.241.—
(viață	„	11.740.710.—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	„	1,603,400.—

Prospecte în combinațiile cele mai variate se trimit și se dau gratuit orice informații în birourile direcțiunii, str. Cisnădiei nr. 5, la agentura principală în Arad, Brașov și Cluj precum și la toate agenturile locale.

Persoane versate la acuziții, cari au legături bune, se primesc în serviciul Institutului cu condiții favorabile.

Ele prezintă un aparat de luminat, adese-ori de o mare perfecțiune care nu numai că produce lumină, dar viețuitoarele acestea se pot dirija și concentra către un punct determinat. Organele luminoase sunt simetric plasate și ocup pentru fiecare specie o pozițiune determinată, diferită adeseori la bărbat și la femeie și care constituie un adevărat semnal prin care aceste viețuitoare se recunosc unele pe altele și mai recunosc și pe dușmanii lor.

Georges Sand și teatrul. În nici un secol nu credem să se fi ocupat oamenii mai mult cu răscolirea tuturor scrierilor și saltarelor particularilor, pentru a da de urma vre-unei scrisori inedite, care să mai adauge încă un amănunt la viața intimă a cutărei personalități dispărute.

Și scrisori de acestea, când nu sunt persoane interesate, cari să le îndoiască sau să le facă să dispară, se ivesc cu prisosință unele erind o atmosferă de simpatie asupra personajilor la cari se referă, altele, dimpotrivă; întotdeauna, însă, fiind documente prețioase cari ese la iveală, par'că, pentru a dovedi, că, în cece privește moravurile în legătură cu sentimentele, omenirea este aproape aceeași în toate vremile.

Cețiți vă rog, această scrisoare pe care celebra scriitoare, George Sand, o trimisese unui prieten, medic și totuși suferind de boala literaturii. Par'că ar fi scrisă în zilele noastre la mașina Yost.

„Bunul meu prieten, adă-ți aminte de ceea ce-ți spusese. Nu pot să mijlocesc nimic, pentru tine la teatrul francez. Nu sunt acolo de loc în apele mele. Îți trebuie pentru așa ceva o persoană influentă și nu văd la cine te-ai putea adresa. Ca să poți ceti la acest teatru o piesă este o afacere diplomatică, ce poate ține ani întregi, fără să ajungi la vre-un sfârșit.

Acesta nu-i un motiv pentru care tu să nu încerci aventura, numai nu văd pe ce cale.

Ești, însă, prea puțin în curent cu lucrurile, dacă îți închipui că, o piesă refuzată la Odeon, ar putea fi primită la Francez! Tu par'că ai căzut din lună, dragul meu. Deci, dacă te gândești la Francez, cece este tot atât de rezonabil ca și cum ți-ai fi pus în minte să te faci episcop, lasă de o parte Odeonul.

Jocul milioanelor. Americanii pot să susțină sus și tare că știu să întrebunțeze și bine și cu folos pentru omenire, milioanele lor, nu numai să le verse pentru siraguri de perle, ori pentru cele mai curioase fantazii.

Din New-York se anunță că președintele societății producătoare de radium „Standard Chemical Co.” din Pittsburg, d. Flannerie, a făcut cunoscut că un arhimilionar a dăruit 75 milioane pentru crearea a douăzeci de spitale consacrate exclusiv tratamentului, prin radium, al cancerului.

Aceste spitale vor fi împărțite pe tot teritoriul Statelor-Unite.

Asemenea bogătași, cari din zgomotul aurului lor, ce se revarsă ca o mare fără sfârșit în afaceri și întreprinderi, nu ajung surzi la lamentările omenirii suferinde și nevoiașe și dau — mai ales cu așa lăgeță — pentru binele obștesc din avutul lor, devin simpatici și sunt un noroc pentru poporul, ori țara în care trăesc.

Dar când te gândești că sunt unii, cari toată viața adună, adună cu o lăcomie de harpagon și o lipsă de bun simț desgustătoare, avere pe-ște avere, încercând orice afacere, și vârându-se peste tot unde sună aurul, fără să se preocupe de nimic alta, decât de interesele lor și de dănsii, te apucă un fel de silă și de ei și de averea lor, un soi de hidră pentru societate.

După asemenea harpagoni, nimic nu rămâne nici o alinare pentru nimem, nimic, decât pomena jafului, a neomenirii lor și a lăcomiei despre care se duce vestea ca de popă tuns, din om în om și din generație în generație.

Și din nefericire numărul acestor odioși ai omenirii este mai mare ca al binefăcătorilor ei.

Tranzacție între fabrica Putilov și uzinele Krupp. „Echo de Paris” publică următoarea telegramă din Petersburg: Aici s'a răspândit știrea că uzinele Putilov au fost cumpărate de firma Krupp. Dacă această știre se va confirma, ea va produce mare senzație și indignare în

Franta. Se știe că artileria rusă de câmp e înzestrată cu acelaș sistem de tunuri ca și artileria franceză. Tunurile se construiesc în fabrica Putilov și la uzinele Schneider-Creuzot din Franta. Toți inginerii și muncitorii fabricii Putilov sunt Francezi, trimși de Schneider-Creuzot în Rusia.”

„Echo de Paris” constată că această știre e de necrezut, întru cât nu se poate închipui că Rusia s'ar fi hotărât să încredințeze uzinelor Krupp marile sale secrete, militare, tradând și secretele de construcție ale tunurilor franceze.

Din Viena se anunță: Știrea despre tranzacția încheiată între fabrica Putilov și uzinele Krupp a produs o mare enervare în Franta. Ziarele din Viena constată că s'a da o interpretare greșită acestei știri, pe care cercurile competente din Viena o desmint. Se afirmă că este vorba de reorganizarea fabricii Putilov cu ajutorul uzinelor Skoda și Krupp. Reorganizarea ar urma să se facă după modelul uzinelor Krupp. Se știe de altminteri că uzinele Skoda și-au sporit în mod considerabil capitalul, tocmai în vederea acestei combinațiuni.

O farsă extraordinară. Un redactor dela „L'Eclair” a ținut cu orice preț să facă dovada indiscutabilă, cu privire la ușurința cu care personalități, bucurându-se de autoritate și reputație bine stabilită, răspund la tot felul de apeluri, se înscriu în comitete pentru ridicarea de statui obscurilor necunoscuți și sunt gata să le prepare cele mai fulminante discursuri, să le laude meritele, și să ridice la nemurirea meritată, numai să li se dea amănunte de către inițiatori.

Și pentru asta, acest redactor d. Paul Birault împotriva căruia trebuie să spumeze de neceaz atâția oameni cu greutate politică și totuși atât de ușori, imagină o păcăleală menită să rămână celebră.

A, e nostimă de tot. D. Birault, puse să se tipărească pe niște hârtie de scrisori, frumoasă armătorul en-tete:

Comitetul de inițiativă al centenarului lui Hégésippe Simon.

Dedesubt mai adăogă și acest motto:

Intunerecul se risipește

Când soarele se ridică!

Hégésippe Simon.

Și apoi năbădăiosul ziarist se puse pe lucru.

Luă după alfabet vre-o sută de deputați, tot atâția senatori și douăzeci și cinci consilieri comunali și trimise fiecărui câte o scrisoare prin care îi făcea cunoscut că generozitatea unui donator a îngăduit în sfârșit ridicarea unei statui lui Hégésippe Simon, „precursorul și educatorul democrației” și că este rugat să se înscrie printre membrii de onoare, sau chiar să ia cuvântul la serbarea centenarului.

D. Birault așteaptă, însă nu în zadar. Scrisorile de acceptare începură să sosească și comitetul de inițiativă pentru ridicarea unei statui acestei fantome, născocită de umoristul farseur, putu să numere în sânul său nu mai puțin de nouă deputați, cincisprezece senatori și trei consilieri comunali.

Hégésippe Simon, poate fi de invidiat cu un asemenea comitet.

Dar poate că adesiunile nu s'ar fi oprit aci, dacă domnul Leon Bourgeois n'ar fi căzut la îndoială. Neamintindu-și de această somitate, pentru al cărei centenar se pregăteau serbările, și negăsind cu toate cercetările, nici o urmă în istorie despre un asemenea nume, d. L. Bourgeois, împărțasi bănuiala, colegilor săi dela Luxemburg. Aceștia protestară cu indignare, aduseră scrisorile, ea să le confrunte, dar, vai! Hégésippe Simon, ca o adevărată fantomă, se născuse, pentru fiecare din ei în alt loc și anume în localitatea natală, căci, d. Birault, în interesul cauzei, făcuse din Hégésippe Simon, compatriotul fiecăruia din cei cărora se adresa.

Își închipuie oricine ce cap vor fi făcut fiecare din acești illustri parlamentari, benevoli protectori ai fantomei.

La Luxemburg și Palais-Bourbon nu se mai vorbea decât de Hégésippe Simon, iar mai toți din cei cari aderaseră, adresau acum muștrări la adresa secretarilor, grăbiți să răspundă comitetului de inițiativă, să răspundă fără să ceară avizul patronului.

Frumos e că între membrii de onoare ai lui Hégésippe Simon, s'a înscris și Eugène Lintilhac, vice-președinte al senatului care este totodată un erudit, un om de literă și fost profesor la Sorbona.

Nu-i vorbă de Lintilhac protestează.

— Hégésippe Simon? Dar eu n'am crezut niciodată în această născocire! Am răspuns, este adevărat, dar

am făcut aceasta numai pentru a cere lămuriri. Voiam în felul acesta să demaschez șiretlicul.

Atâta numai că d. Birault poate să arate oricui cartea de vizită a vice-președintelui, care sună astfel:

„Adesiunea mea, cu cea mai mare plăcere. Trimite-mi, însă, oarecari lămuriri complementare, căci ocupațiile nu-mi permit să fac cercetările necesare”.

Și așa Hégésippe Simon a trecut prin lume fără să existe, dar nu și fără să lase oarecari urme...

Procesul Mielcsinsky. Conte Mielcsinsky care a fost supus unui examen medical la Berlin, a fost trimis iar la închisoare. Procesul contelui se va judeca la 23 Februarie st. n. la Gratz.

Ziarul „Times” s'a apucat să scoată la iveală înepții culese de prin caetele de teme ale școlarii englezi.

Între altele numitul ziar citează și următoarea frază:

„Curajul Turcilor se explică și prin faptul că un bărbat care are mai multe femei este mai dispus să înfrunte moartea, ca acel care are una singură.”

Și ziarul englez pretinde că aceasta este o înepție!

Moartea lui Derouléde. O telegramă din Paris anunță moartea președintelui ligei naționale franceze, Paul Derouléde, cel mai popular cetățean din Franta. Era bolnav de inimă deja de multă vreme și la sfatul amicilor se duse la Nizza, unde l'au găsit ieri dimineață la orele 4 mort în Vila de Roc.

Derouléde a înființat liga națională franceză cu 3 decenii în urmă. El a fost în continuă luptă cu toate guvernele Franței, dar mai cu seamă cu cabinetul Waldeck Rousseau, care l'a dus apoi în fața tribunalului acuzându-l pentru conjurație împotriva republicei. Condamnat la expulzare pe timp de 10 ani, împreună cu alți 5, Derouléde a rătăcit prin țări străine, trăind mai multă vreme în Viena. Agrățiat mai târziu s'a reîntors la Paris. Cu prilejul agitației generale din Paris pentru evenimentele din Saverne Derouléde zăcea bolnav în pat. Bolnav cum era însă, transportat în lectică, el a luat parte la meetingul de protestare ce a avut loc în Paris împotriva evenimentelor din Saverne, ținând un discurs înflăcărat în calitate de președinte al ligei naționale franceze.

Vase de război italiene la Brindsi. Din Roma se anunță: Au sosit la Brindsi contratorpiloarele „Bersagliere”, „Corazziere”, „Carabiniere” și „Granatiere” cari împreună cu crucișătorul „Ferraccio” sunt gata să plece în apele Albaniei, spre a excorta, după cât se pare, pe principele de Wied în călătoria dsale dela Brindsi la Durazzo. Până astăzi însă nu s'a fixat nimica asupra datei sosirii noului domnitor albanez în Albania independentă.

x Nadler és Dr. Schönfeld fabrică de orologie pentru turnuri, *Budapesta VIII. Prater 9.* O recomandăm în atenția On. public cetitor. Această firmă, după cum suntem informați li-ferează cele mai perfecte oroloage pentru turnuri, cu preț redus bisericilor și comunelor. Trimite om de specialitate pentru luarea măsurilor necesare pe cheltuiala proprie. Ia garanțiile pentru oroloagele liferate. Lămuriri și catalog trimite gratuit celor ce se refer la acest anunț din ziarul nostru. (N 42)

x Inculcarea scaunului e o adevărată plagă pentru omenire. Chiar și în cazuri când purgativele artificiale s'au dovedit a fi zadarnice, apa amară naturală Franz Josef are efect sigur. Somități străine, ca Attfield, Bontny, Fehling, Liebermann și alții că această este una dintre cele mai binefăcătoare pentru suferinzi.

Suferinzi cari sunt nevoiți să întrebunțeze în mod permanent purgative, cari purgative dela o vreme nu mai au efect, să întrebunțeze apa amară Franz Josef care totdeauna are efect moderat, dar sigur. Actualul director al univ. reg. italiene „Clinica Medica” din Roma, profesorul Baccelli, fost ministru al instrucțiunii, declară că de aceea comandă totdeauna apa Franz Josef, fiindcă această apă fără a avea gust neplăcut are totdeauna efect grăbit și sigur! De vânzare în farmacii, drogherii și băcăni, ori se poate comanda direct dela: **Ferencz József-gyógyforrások szétkildési igazgatósága, Budapest.** Hi 821

x **In atențiunea bolnavilor!** Balsamul Mittelmann pentru stomac încetează în scurtă vreme lipsa de apetit, înmuierea scaunului, durerile de cap, cărceii de stomac, arderea de stomac, apoi tot felul de boale de intestine, luând de 3-ori la zi, înainte de mâncare, câte-o lingură cafea. Prețul 2 coroane. Pregătește și expediază: Eugen Mittelmann, farmacie la „Leul de aur” în Ungvár, str. Nagyhid-u. (Mi 1621)

x **Schimbare de local.** Prăvălia de modă pentru bărbați a firemei Fodor și Halász e mutată în clădirea hotelului „Crucea albă”.

x **Cumpărare ocazională extraordinară.** Ofer și atrag atențiunea on. mușterii asupra colosalului asortiment de cele mai noi obiecte de sticlă, porțelan și lămpi, argint de China, obiecte de lux de bronz și marmură, obiecte de trebuință, cu prețuri fabuloase de ieftine. — Picturi în ulei originale se execută cu prețuri foarte convenabile. Prețu-curent ilustrat bogat gratis și franco. — Roagă binevoitorul sprijin: Fischer Mór, Arad, bulevardul Andrássy nr. 25. Telefon pentru oraș și comitat 25. (Fi 1626—20.)

x **Inștiințare.** Aduc la cunoștința on. public, că mi-am deschis prăvălia de decorații de Nürenberg, jucării pentru copii și articli de modă pentru bărbați în str. Deák-Ferencz nr. 29, în casa Ortutay.

Prețuri fixe ieftine. Serviciu prompt. Roagă binevoitorul sprijin al on. public cu deosebită stimă: Brunner Lajos. (Bu 1608.)

Cronica școlară.

In jurul cursului din Beiuș.

Drept răspuns la întimpinarea dlui Tr. Mager din nr. 3—1914 al ziarului „Românul” constat următoarele:

1. La cursul de o săptămână — și nu de două — ținut cu învățătorii bihoreni în vara anului 1912 în Beiuș și-a dat concursul și d. Nicolae Mihulin, profesor la institutul pedagogic din Arad de vre-o 15 ani și care, prin urmare, a avut onoarea de a-i fi profesor și dlui Mager.

2. Celelalte părți ale acuzelor dlui Mager — câtă vreme dsa nu le poate dovedi — rămân în sarcina dsale și a celui ce l'a servit cu informațiuni atât de superficiale. I. Roșu.

AVIZ.

Aducem la cunoștința on. public că mulțumitele publice numai pe lângă taxă se pot publica și costă de fiecare șir cules 20 fileri.

ADMINISTRAȚIA ZIARULUI.

La Librăria „Concordia” Arad Ștrada Deák Ferenc nr. 20 se află de vânzare următoarele calendare pe anul 1914:

Calendarul Partidului Național 60 fil. + 20 fil. porto. (La cumpărarea mai multor exemplare se vând cu aceleași condiții ca la Adm. ziarului nostru „Românul”).

Calendarul Minervei cor. 1.25 + 20 fil. porto. „Posnașul” (glumet) 60 fil. plus 10 fil. porto. Calendarul Săteanului 30 fil. plus 5 fil. porto. Calendarul Național (Orăștie) 40 fil. + 3 fil. porto.

„Păcălici” (calendar glumet) 30 fil. plus 5 p. Calendarul Diecezan (Arad) cu șematism 60 fil. fără 40 fil. + 10 fil. porto.

Calendarul Poporului (Sibiu) 40 fil. + 10 fil. porto.

Pentru cele trimise sub bandă, nerecoman-

date, librăria nu la responsabilitate. Pentru recomandare să se trimită separat 25 fil.

Calendarul „Lumea ilustrată” s'a epuizat cu totul, nu mai sunt.

25 feluri de ilustrate cu porturi naționale românești, din cele mai frumoase, toate modelele noă și originale a editat în zilele acestea Librăria „Concordia” din Arad. Până acum sunt numai necolorate, brom argint iar peste vre-o două săptămâni vor sosi și cele colorate. Bucata costă 20 fileri, 1 serie de 25 buc. coroane 4.— plus porto, 100 bucăți cor. 14.— franco. Ilustratele se trimit numai contra ramburs sau la trimiterea banilor înainte.

BOONONIA

Bursa de cereale din Budapesta.

(După 50 kgr.)

— 31 Ianuarie.

Grâu pe Aprilie	11.87
Grâu pe Maiu	11.89
Grâu pe Octomvrie	10.94
Secară pe Aprilie	8.92
Secară pe Octomvrie	8.53
Ovăș pe Aprilie	7.71
Ovăș pe Octomvrie	7.72
Porumb pe Maiu	6.67

POȘTA ADMINISTRAȚIEI.

Iuliu Popescu, Ostrov. Am primit 10 cor. ca abonament până la 30 Aprilie 1914.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

DARE DE SEAMĂ ȘI MULȚUMITĂ PUBLICĂ.

Cu ocaziunea concertului dat de corul bisericii rom. gr. or. din Mariaradna la 6 (19) Ianuarie a. c. au suprasolvit următorii domni:

Pocopie Givulescu presbiter, Dr. Ioan Ursu adv., Dr. Vasile Avramescu adv., Dr. Alexandru Marta adv., Dr. Eugen Beleş adv. câte 6 coroane; Ioan Bocicu negustor Șoimuș 5 coroane, Dr. Atanasie Bradean medic, Müller László cancelist, Vasile Neamț măiestru, Tichy Árpád executor câte 2 coroane, Dr. Iulian Givulescu cand. de avocat, Dr. Virgil Mladin medic, George Cuparescu econom, Selinger Ignác cancelist comunal, Ilie Chebelev paroh, Grigorie Caba inv. Conop câte 1 cor., Emil Ciorogar și George Petran măestrii Lipova câte 50 fil. Venitul total a fost 355 cor. Spese au fost 131.30. Venit curat au rămas cor. 223.70.

În numele corului și pe aceasta cale mulțumim suprasolventilor, precum și tuturor acestora, cari ne-au onorat cu prezența. — Mariaradna, la 27 Ian. n. c. Ioan Iștian cassarul corului. (I. 1805—1.)

Caut

un scriitor advocațional

cu intrare la 1 Martie. Plată după invoială. Doritorii să se adreseze direct subscrisorului.

Dr. AUGUSTIN PINTEA,

advocat

(Pi 1803) Kraszna, (Szilágy m.)

Căsătorie.

Un tânăr neguțator cu prăvălie în centrul unui cerc, cu întoarcerea cea mai bună și cu firma cea mai vestită, cu o avere circa 40—50 mii cor., fiind foarte ocupat caută pe calea aceasta o tinăra pentru a se căsători, cu atragere spre neguțatorie; să aibă și respectiva bani cam 8—10 mii cor.

Reflectanta să-și trimită adresa și poza la adm. ziarului „Românul” sub deviza „Viltor bun”. Co 1796—1

„Noutate”.

Oferim m'ei sugători de munte, de câte 5 kgr., cu cel mai ieftin preț de zi

Ticoșan și soții

Fabrică de brânză secu-ască și întreprindere pentru expediere de miei.

Ágostonfalva.

(Le 1784)

Reparator-ul lui KRIEGNER

are efect sigur contra reume, — podagrei, — ischiasului, — junghiurilor, — sfâșieturilor durerilor de spate, etc.

De decenii acesta s'a dovedit un medicament încercat de un sfot neîntreou și, că el a ajutat câtorva mii de oameni, asta o dovedește numărul extraordinar de mare al scrisorilor de recunoștință și mulțumită.

În spitalul Rókus făcându-se încercări în 132 de cazuri, în 126 cazuri s'a obținut o vindecare deplină.

1 sticlă mică de Repurator a lui Kriegner 1 cor., 1 sticlă mare 2 cor.; de vânzare în farmacie, dar fiindcă sunt și falsificări, e mai bine a se comanda cu posta per ramburs 5 sticle 5 cor., sau 3 sticle mari 6 cor. franco exclusiv dela preparator:

Farmacia KRIEGNER

BUDAPE TA, Kálvin-tér. — Le 1772

Bătăturile,

scortocenia pielii, urciortii de pe mâni și din față încetează în decurs de 1 zi dacă folosiți

„CANNABIN”
1 sticlă 1 cor., franco
1 coroață 40 fil., 3 sticle franco 3 cor. De vânzare

la farmacia TÖRÖK, Budapesta, Kl. ály-u. 12 și la preparator: Dr. E. FLESCH, farmacia la „CORDANĂ” la Gy.

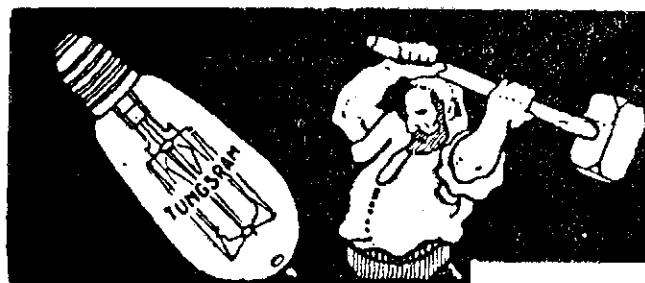
La magazinul de lemne

DÓZSA

din Strada Radnai nr. 11

se vinde cu preturi convenabile totfelul de lemne de foc, măsurate bine.

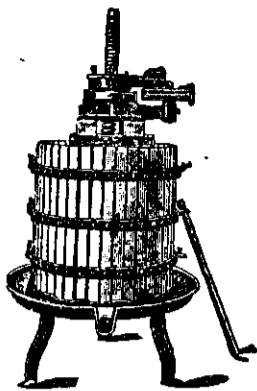
Telefon nr. 857. (Do 1479) Tel-fon nr. 857.

Să nu primiți altfel de lampă decât lampă veritabile cu fir **TUNGSRAM** cu inscripția **TUNGSRAM** Fabricație din patrie. Feriți-vă de imitații. (Bo 1788)

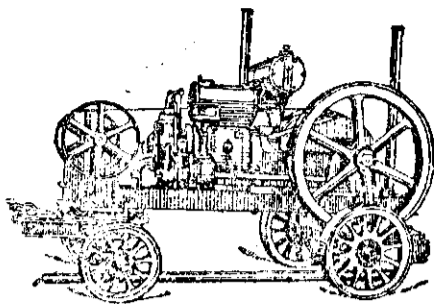
PRESE DE VIN

și excelente
creare din fabrica
etății industria-
or de fer din
cskemét
membră a societ.

K. H. societatea
pari és Házipari szövetkezetek
Baszerző és Értékesítő Központja
Budapest, VIII., József-körut 36.
Cereț prețurent.
Go 1804

LANGEN și WOLF, fabrică de motoare. BUDAPESTA, VI., Váci-körut 59

E 1119

Liferează renu-
motele motoare „OTTO” originale, locomo-
bile, motoare
„DIESEL”, sistem Deutz, motoare, motoare ab-
sorbitoare de gaz, garniture de imblătii.
Condițiuni excelente. :: Cereți prospecte.

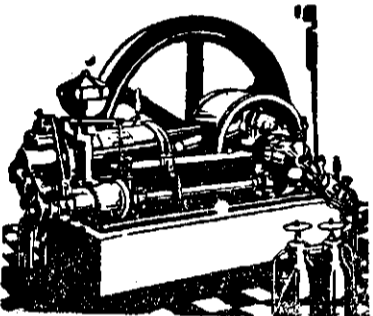
MAI NAINTE DE A CUMPĂRA VIȚĂ DE VIE, OLTOI DE VIE VIN

pomi sau arbori de lux
(de înfrumusețat) cereți în interesul D-voastră
cel mai nou catalog al nostru ilustrat, care
conține multe lucruri folositoare p. oricine.

Adresa
prinț pală: Szücs Sándor Fia

pepinieri de oltoi de vie și societate pe
acții pentru producțiune de vinuri.
BIHARDIÓSZEG. (Ke 1610)

CELE MAI BUNE MOTOARE!

Ke 1201

Condițiuni favorabile de plată!

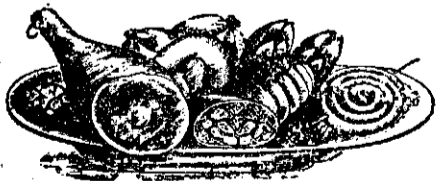
oare Diesel originale Körting
absorbitoare de gaz și de benzină. Garni-
imblătii cu benzină și uleiul brut, cu vehicule
senzațională! Noutate senzațională!
MOTOARE CU OLEIU BRUT
proprie cu apă, — cap de aprins și fără compresor

Gellért Ignác és Társa
birou tehnic.
BUDAPEST, V., strada Koháry nr 4.
In interesul d-voastră cereți prospect!

Réthy János

ciacă de cârnați și de cârnuri cu putere
:: electrică ::

DEVA, PIAȚA PRINCIPALĂ.

ă bogatul său magazin de cârnuri a-
ate: în fiecare sezon se capătă carne
aspătă de viță, vițel, porc și miel, cu
mai ieftine prețuri de zi. Apoi, șuncea
rate excelent, limbi de viță, vițel și de
re, pecie (kaiserfleisch), coaste afumate,
leul de mezeluri reci, pregătite în mod
foarte gustos, în fabrica proprie.
parent, cu provocare la acest ziar, se
trimite franco. ::

BUDAPEST P. SIMONS Hotel „ZUR STADT PARIS”

Nou renovat! Nou renovat!

E 1127

Hotel de renume. 100 chilii cu
aranjament confortabil dela cor.
3. în sus. Lumină electrică și
serviciu (curățirea hainelor). Spre
întrebuintare stă la dispoziție
telefonul urban 27 56 inclusive
baie în hotel. Cafenea elegantă
Restaurant excelent în Parterre.
Berărie în „BACHUSKELLER”.
Prețuri solide. H. lta tranvaie-
lor orășanești cari aduc la toate
gările și stațiunile vapoarelor.

SPRIJINIȚI MESERIAȘII ROMÂNII!

JUSTIN ARDELEAN

LEGĂTOR DE CĂRȚI.

ARAD, str. Weitzer János 13.

Atelier mai bine aranjat în Arad
pentru compactarea Evangheliilor
și a altor cărți bisericești, cărți de
legi, matricule, albumuri, măpi,
protooale și totfelul de lucrări aparți-
nătoare de bransa aceasta. (A 1692)

OF, VAI!

CONTRA TUSEI, RĂGUȘELEI

TRĂIASCĂ!

Mă înădușă blă-
stămata tusă!

și îmbăloșerii cel mai sigur și
mai excelent medicament:

Pastile'e de piept a lui EGGER,

cari au o aromă excelentă și nu strică pofta de mâncare.

1 cutie 1 cor. și 2 cor.

1 cutie de probă 50 fl.

Pastilele EGGER
m'au vindecat curând!

FABRICĂ ȘI LOC PRINCIPAL DE EXPEDIȚIE: A. EGGER FIUL, LIPERANT CES. ȘI REGESC IN VIENA.

D: vânzare în următoarele farmacii: In Arad, la: Berger Gyula. g. Földes Kelem-n, Gécs
Lázló. Hajós Á pád, Hauer Lajos, Krebsz Géza. Kár-
pán János, U Kossuth Pát, R-g Lajos, Rozs-yy K., Szokoly Sándor, Wojtek Kálmán. —
Apoi la următoarele drogherii: Hanzu Nistor, Török Andor és Trsa, Wojtek és Weisz.
In G-oroc la farm.: M szny k Dániel. In Pecica-ung. la farm: Ad er Gy Laios. In Pecica-rom.
la far.: Roxin Ioan In Sim-nd la far.: Csiky Lukács. In Szikszó la farm. Urmașii lui Füredi Edé.

No 152

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătorla de clopote. — Fabrica de scaune de fier pentru clopote alui

ANTONIU NOVOTNY, TIMIȘOARA-FABRIC.

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou
a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe ga-
ranție de mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fier bătut, construite
spre a le întoarce în ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt
bătute de o lăture fiind astfel scutite de crapare — Sunt recomandate cu
deosebire CLOPOTELE GAURITE, de dănsul inven-
tate și premiate în mai multe rânduri, cari sunt provăzute în partea su-
perioară — ca violina — cu zăuri ca figura S și au un ton mai intensiv,
mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibraire mai voluminoasă decât
cele de sistem vechiu, astfel că un clopot patentat de 387 klg. este egal
în ton cu un clopot de 461 kilograme patentat după sistemul vechiu. —
Se mai recomandă spre facerea scaunelor de fier bătut, de sinestătătoare,
— spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fier bătut — ca și
spre turnarea de toace de metal. — Prețuri-curente ilustrate trimis gratuit.

ROG! !!ROG!! ROG!

să nu neglijați a cere prețurentul
ieftinei, și bunei fabrice de
obiecte pentru bise-
rici a firmei.

VRANICI și TAUSCH auritori.

Neuplanta (Ujvidék), str. Dunărei nr. 15.
la „Crucea de aur”.

(Va 1634)

Hotel SCHMIDT

∴ SIBIIU — NAGYSZEBEN ∴

cu 30 odăi perfect aranjate pen-
tru pasageri, restaurant și ca-
fenea, din cauză de boală e de
vânzare, eventual se dă în arândă.

Informații la fața locului.

(SI 1794)

S'a deschis

Sâmbătă în 31 Ianuarie n.,
la amiazi,

cafeneaua

„Hungaria”

Seara cântă taraful lui
RÁCZ GUSZTI
din Bacica.

Roagă binevoitorul sprijin al
on. public

(Fi 1804) **nouii proprietari.**

Cei mai buni cărbuni de piatră de Prusia și koks în
forma nucilor de Prusia se pot procura numai dela

Altmann Ede

Arad, Vesselényi și Kis Ernő-u. în colț. ∴ Telefon: 46.

Are uriașe calorice. Scutit de
perneu, șalac și cenușe. Cea
mai cruțătoare încălzire. —
O singură încercare con-

vinge pe oricine. — Poftiți
și faceți o comandă de pro-
bă. — Orice cantitate o
transport acasă.

A 1780

Se capătă lemne mărunte uscate și aschii.

DRĂGANUL" inst. de credit și econ., Beiuș.

Convocare.

Accionarii institutului de credit și economii „DRĂGANUL” din Beiuș sunt poftiți la

a VI-a adunare generală anuală,

se va ținea în 7 Martie 1914 st. n. la 10¹/₂ ore a. m. în localul institutului cu următoarea

ORDINE DE ZI:

1. Alegerea a lor trei acționari pentru verificarea procesului verbal.
2. Raportul direcțiunii.
3. Raportul comitetului de supraveghere.
4. Stabilirea bilanțului, deliberare asupra împărțirii profitului curat, absolutul direcțiunii și al comitetului de supraveghere,
5. Eventuale propuneri.

BEIUȘ, la 3 Ianuarie 1914 st. n.

DIRECȚIUNEA.

Bilanțul, Contul Perdere-Profit, Raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghere sunt afișate în localitatea institutului și le poate lua oricine.

Co Bilanț

Credit

85	Cassa	—	—	—	—	—	5760	60	1	Capital social	—	—	—	—	—	360000
102	Giro-Conto	—	—	—	—	—	1293	58	39	Fondul de rezervă	—	—	—	—	—	71403 *
2, 73	Cambii	—	—	—	—	—	1371352	43	94	Fondul de penziune	—	—	—	—	—	14133 **
18	Credite hipotecare	—	—	—	—	—	4385	—	103	Depuneri	—	—	—	—	—	440759.52
52	Credite personale	—	—	—	—	—	10185	—	95	Reescompt	—	—	—	—	—	614123.44
34, 91, 101	Co curent	—	—	—	—	—	54412	39	66, 88	Depozit de casă	—	—	—	—	—	2657.96
88	Efecte proprii	—	—	—	—	—	16500	—	82, 89	Dividendă neridicată	—	—	—	—	—	364
83	Realități proprii și spre vânzare	—	—	—	—	—	66546	42	35	Interese transitoare	—	—	—	—	—	21352
84	Mobilier	—	—	—	—	—	1200	—	—	Profit transpus	—	—	—	—	—	981.87
34, 85, 91	Diverși debitori	—	—	—	—	—	20297	14	—	Profit net	—	—	—	—	—	33.707.1.
83	Interese de reescont anticipate	—	—	—	—	—	7549	40	—							
							15594	1.96								1559481.96

*) Cu dotațiunea anului acestuia Cor. . . . 78.000—
 **) Cu dotațiunea anului acestuia Cor. . . . 17.133—

Perdere & Profit

Credit

79	Interese de depuneri	—	—	—	—	—	19651	14	38	Profit transpus	—	—	—	—	—	981.87
83	Interese de reescompt	—	—	—	—	—	73238	57	61, 62	Interese de cambii	—	—	—	—	—	150.403.51
32	10% dare după depuneri	—	—	—	—	—	1965	11	58	„ „ Co curent	—	—	—	—	—	5.238.29
97	Contribuțiuni	—	—	—	—	—	8941	37	96	„ „ cred. hip.	—	—	—	—	—	482.—
78	Salare	—	—	—	—	—	20260	—	77	„ „ „ pers.	—	—	—	—	—	1.090.60
98	Spese curinte	—	—	—	—	—	4776	—	43	„ „ „ după efecte	—	—	—	—	—	685.—
29	Chirie	—	—	—	—	—	834	—	80	Venitul imobilelor	—	—	—	—	—	1500.—
34	Descrieri	—	—	—	—	—	11459	76	90	Au incurs din pretenz. descrise	—	—	—	—	—	1325.40
44	Marca de prezență	—	—	—	—	—	58	—	74, 91	Provizțiuni și alte venite	—	—	—	—	—	14166.32
	Profit transpus	—	—	—	—	—	981.87									
	Profit net	—	—	—	—	—	33.707.17									34.689.04
							175872	99								175872.99

BEIUȘ, (Belényes) la 31 Decembrie 1913.

Dr. Ioan Ciordaș m. p.
 director executiv.

Ioan Petra m. p.
 contabil.

DIRECȚIUNEA:

Andru Gera m. p., prezident.
 Vas Ardelean m. p.
 Vas Ardelean m. p.

Vasiliu Carțicu m. p.
 Dr. Ioan Ciordaș m. p.
 Gavril Cristea m. p.

Dr. Augustin Ciavici m. p.
 Dr. George Mureșan m. p.
 Dr. Coriolan Pap m. p.

Vasiliu Papp m. p.
 Dr. Constantin Popovici m. p.
 Sever Sălagian m. p.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIERE:

Subsemnatul comitet am examinat contul bilanț și contul perdere și profit și le-am aflat în deplină regulă și în concordanță cu registrele institutului.

Popure m. p., prezident.
 Miron Papp m. p.

Dr. Victor Fildan m. p.

Petru E. Papp m. p.

Georgiu Păpău m. p.
 Corneliu Palladi m. p.

Revăzut și aflat în ordine: Iosif Dia. m. p.
 Revizor expert al „Solidarității”.

„TIMIȘIANA”

Institut de credit și economii societate pe acții în Timișoara

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „TIMIȘIANA” societate pe acții în Timișoara se convoacă și sunt rugați a participa

XXIX-a adunare generală ordinară,

care se va ține în 18 Februarie a. c. st. n. la orele 9 a. m. în localitățile institutului.

Obiectele adunării:

1. Raportul direcțiunii și a comitetului de reviziune și stabilirea bilanțului.
2. Deciderea asupra distribuirii profitului curat.
3. Darea absolutului direcțiunii și comitetului de reviziune pe anul 1913.
4. Alegerea unui membru în direcțiune.
5. Fixarea marcelor de prezență.
6. Eventuale propuneri ivinde în sensul § 22 lit. h) din statutele institutului.

Timișoara, 26 Ianuarie 1914.

DIRECȚIUNEA

Dispoziții statutare: **Vot decisiv în adunarea generală au numai acei acționari care înainte de deschiderea ședinței depun la casa institutului acțiuni scrise cu cel puțin 6 luni mai înainte pe numele lor (§ 12).**

Plenipotențiatul altui acționar trebuie să fie însuși acționar al institutului. Pe minoreni îi reprezintă tutorii; pe femei, bărbații lor; pe societăți, corporațiile le reprezintă plenipotențiații lor, cari pot fi și neacționari (§ 13).

Spre a înlesni participarea la adunarea generală și dlor acționari din depărtare, am rugat pe on. direcțiuni dela „Albina” (Sibiu), „Bihoreana” (Oradea), „Victoria” Arad, „Oraviana” (Oravița), „Luceafărul” (Vârșeți), „Bănatul” (Lugoj), „Albina” filiala Lugoj și „Sebeșana” (Caransebeș) să primească acții de ale institutului până la 14 Februarie a. c. ora 12 din zi; acții, pentru participare la adunarea generală se pot depune și la casele filialelor noastre din Buziaș, Receaș, Ciacova, Vinga precum și la casa Expozitului din Toracul mic și Beregsău.

Activa

Contul Bilanțului pro 1913

Casa în număr	—	—	168.734.03		Capital societar 10,000 buc. acții à 200 K.	—	—	200
Bon în Giro-Conto și la alte bănci	—	—	55.279.55	224013	Fond general de reze.vă *	—	550.000	—
Cambii	—	—	2.982.286.11		Fond de penziune	—	110.703.47	68
Cambii cu acoperire hipotecară	—	—	3.969.395.60	6901631	Depozite spre fructificare	—	4.075.970.27	434
Imprumut hipotecar	—	—	—	3406744	Depozite în Cont-Curent	—	264.100.30	434
Conturi-curente cu acoperire	—	—	—	152443	Reescont	—	—	153
Imprumut pe amanet	—	—	—	2606	Credite contractuale	—	—	15
Capital nevăsat	—	—	—	37930	Imprumuturi hipotecare cedate	—	—	283
Efecte:					Sarcina casei institutului	—	—	30
Nom: 90000 K Renta ung. în cor. cu 4% à 82.50	—	—	74.250		Dividende neridicate	—	—	1
„ 364200 „ Scris. fon. dela Erste	—	—	—		Interese după capital de acții emisiunea IV.	—	—	11
„ 308000 „ Temesvarer Sparcassa „ 4 1/2% „ 96	—	—	349.632		Interese tranzitoare	—	—	—
„ 192000 „ Scrisuri fonciare dela Albina	—	—	—		Contribuție după interese la depozite spre fructificare	—	—	—
„ 192000 „ Scrisuri fonciare dela Albina	—	—	804.920		Diverse conturi creditoare	—	—	—
„ 150000 „ Obl. com. dela Pesti hízal első takpt.	—	—	—		Profit net	—	—	—
„ 50000 „ Scris. fon. dela Erdély-részi Magy. Jelz. hitelb.	—	—	4 1/2% „ 92					
„ 40000 „ Scris. fon. dela Magyar Általános Takprár	—	—	49.500					
„ 3000 „ Cuote dela Lloyd-Gesellschaft Timișoara	—	—	38.000					
Acții dela diverse bănci	—	—	83.995.15	1223697				
Efectele fondului de penziune	—	—	—	109175				
Realități:								
Casele institutului: Centrăla Timișoara; filialele: Ciacova, Vinga, Receaș, Delta și Expozitua Beregsău	—	—	665.708.04					
Realități de vânzare	—	—	4.655.01	670363				
Mobiliar:								
după amortizare	—	—	8.446.23	7000				
Interese anticipate la reescont și ipoteci cedate	—	—	—	53743				
Interese restante	—	—	—	6068				
Diverse conturi debitoare	—	—	—	1249				
				12796660				

* Cu dotațiunea anului acesta va fi . . K 600.000—

Spese

Contul Profit și Perdere pro 1913

Interese la depozite spre fructificare	—	—	213.680.34		Interese dela cambii	—	—	388.037.92
„ „ „ în Cont-Curent	—	—	8.547.88		„ „ „ cu acoperire hipotecară	—	—	319.677.81
„ „ „ de reescont și la credite contractuale	—	—	278.932.17		„ „ „ imprumut hipoteca	—	—	269.788.97
„ „ „ la ipoteci cedate	—	—	181.547.96	682698	„ „ „ de Cont-Curent	—	—	36.284.62
Contribuție după interese la depozite spre fructificare	—	—	22.850.27		„ „ „ pe amanet	—	—	280.19
„ „ „ erarială și comunală	—	—	41.549.44	68899	Venitul efectelor	—	—	55.970.67
Salare	—	—	—	79127	„ realităților	—	—	28.741.10
Chirie și spese de cancelarie	—	—	—	41614	„ asigurărilor	—	—	303.91
Diferința de curs la efecte	—	—	—	14643	Proviziuni	—	—	—
Amortizare din mobiliar	—	—	—	1446				
Profit net	—	—	—	246900				
				1130329				

TIMIȘOARA, la 31 Decembrie 1913.

Oărăbașiu m. p., director executiv.

Miculescu m. p.

DIRECȚIUNEA:

Dr. Adam m. p., preș. Ioan Popa m. p., v.-preș. Dr. Cosma m. p. Ionașiu m. p. Dr. Georgeviolu m. p. Dr. Coste m. p. Dr. Crăciun

Subs. „ul comitet am examinat contul prezent al bilanțului și cel al profitului și perderilor și confrontându-le cu registrele și auxiliare a te în bună regulă, le-am aflat cu acelea în consonanță și exacte.

COMITETUL DE REVIZIUNE:

Dr. Șinc p. președinte. D. Bulbaș m. p. G. Breban m. p. Dr. Valer Mexin m. p. Vincenția Petru

TIPARUL TIPOGRAFIEI „CONCORDIA”, ARAD.